



Надія Кравцова
Ольга Придаток



Українська мова

БУКВАР

Розробки уроків



до підручника
Н. Кравцова та ін.
«Українська мова. Буквар
. 1 клас. У 4-х ч.»

PDF



Видавництво



«Підручники
і посібники»

Надія Кравцова, Ольга Придаток

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

1 клас

Розробки уроків

До посібника

Кравцової Н. М., Придаток О. Д. «Українська мова. Буквар. 1 клас»



Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2023

УДК 371.321
К77

Редагування *Любов Левчук*
Дизайнер обкладинки *Віталій Нехай*

Кравцова Н., Придаток О.

К77 Навчання грамоти : розробки уроків. 1 клас / Н. Кравцова, О. Придаток. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2023.

У посібнику подано розгорнуті розробки уроків з української мови для 1 класу (до посібника Н. Кравцова, О. Придаток) за програмою Нової української школи. Різноманітні види роботи, запропоновані в посібнику, спрямовані на розвиток мовних здібностей, формування допитливості та кмітливості.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.321



До частини I

Урок 1. Ми — українці (с. 3–4, № 1–6)

Мета. *Навчальна:* розширювати знання дітей про Батьківщину; навчати любити та шанувати українську мову.

Розвивальна: розвивати пізнавальні інтереси, бажання вчитися.

Виховна: виховувати дбайливе ставлення до місця, де ти народився / народилася.

Засоби навчання. Телевізор, кольорові олівці, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Привітання учителя / учительки.

— Дорогі діти! Сьогодні особливий день у вашому житті — ви стали школярами. Школа — це незвичайне місце. Протягом багатьох років ви з радістю навчатиметеся у цьому закладі.

2. Вправа «Знайомство».

— Сьогодні ваші обличчя сяють усмішкою, бо ви вперше розпочали навчання. Кожен хоче дізнатися, з ким буде вчитися, спілкуватися, гратися, дружити. Отже:

- Підніміть руки догори лише дівчатка.
- Тупніть правою ніжною лише хлоп'ятка.
- Плесніть у долоньки ті, хто мріє гарно навчатися в школі.
- Помахайте лівою рукою ті, хто любить малювати.
- Кивніть голівкою ті, хто знає літери.
- Підніміть великий палець догори ті, хто знає багато казок.
- Плесніть у долоньки над головою ті, хто любить співати.
- Підстрибніть ті, хто любить танцювати.
- Заплющте оченятка ті, хто любить полуницю.
- Покрутіться навколо себе ті, хто живе в Україні.

3. Гра «Вітання».

— Діти, я пропоную вам утворити коло та взятися за руки.

— Що ви відчуваєте?

Це підтримка ваших однокласників та однокласниць. Адже нам необхідно показати, наскільки важливо бути згуртованими, дружніми, тому що ми живемо в одній державі — Україні. Батьківщина в нас одна.

II. Основна частина.

1. Вивчення нового матеріалу.

Ознайомлення з навчальним посібником.

— Візьміть до рук свій посібник. Погладьте, як свою найулюбленішу іграшку. Заплющте оченятка. Покладіть на книжечку праву долоньку і послухайте звернення авторів. (*Учитель / учителька зачитує звернення авторів до учнів.*)

— Розплющте очі. Які побажання ви запам'ятали?

Учитель / учителька пропонує прикласти підручник до вуха, поділитися думками на тему «Що мені прошепотів “Буквар”?». Діти гортають сторінки посібника, розказують, який він.

Ознайомлення з умовними позначками на с. 2.

Робота з навчальним посібником на с. 3.

- Виконання завдання 1.

Слухання пісні за QR-кодом (с.3).

— Українська мова для українців — це сила і відвага. Душа в людини радіє від почутого рідного слова. Ми гордимся тим, що розмовляємо мовою своїх дідів, здобутою ціною життя. Нехай же українське слово звучить сьогодні скрізь на славній Україні, нехай не змовкає воно ніколи.

— Послухаємо пісню.

— Про яку мову йдеться в пісні?

— Якою мовою розмовляєш ти?

— Опишіть словами українську мову. (*Солов'їна, колискова, материнська, співуча, чарівна...*)

- Виконання завдання 2.

— Де ви народилися?

- Як називається наше місто/ село?
 - Там, де ви народилися, і є ваша маленька батьківщина. А якщо зібрати маленькі батьківщини всіх дітей нашої країни — вийде одна велика Батьківщина.
 - Розгляньте карту України. Зафарбуйте сердечко в тому краї, де ви живете.
 - Чим він вам подобається?
 - Оцініть свою роботу.
 - Виконання завдання 3.
- Перегляд відеоролика за QR-кодом.
— Чим ще славиться українська природа?

Фізкультхвилинка.

2. Закріплення вивченого матеріалу.

Вправа «Магніт».

— Які слова притягує до себе слово «Батьківщина»? (*Рідний край, край, Україна, країна, рідна земля, рідна ненька.*)

Вправа «Доповни речення».

- Діти, прошу вас подумати і доповнити речення.
 - Батьківщина — це...
 - Мій рідний край у майбутньому буде...
 - Для того, щоб мій край став кращим, потрібно ...
 - Для процвітання нашого краю ми можемо...

Робота з навчальним посібником на с.4.

- Виконання завдання 4.
 - Робота над малюнком.
 - Намалюйте все, що вам подобається в рідній Україні.
 - Оцініть свою роботу.
 - Виконання завдання 5.
 - Робота над віршем «Україна» Юлії Забіяки.
 - Що зміниться у вашому житті після 1 вересня? Це, на вашу думку, добре чи погано? Що ви можете розказати про наш край діткам з інших країн?
 - Робота з LEGO-цеглинками. «Мій улюблений куточок».
 - Де вам найбільше подобається перебувати? (*Біля річки, у лісі, у парку.*) Побудуйте з LEGO-цеглинок модель свого улюбленого місця. (*У групі діти презентують створену модель, розповідають про свій дорогий серцю куточок.*)
 - Що ви збудували? За що ви любите це місце, цей клаптик землі?
 - Оцініть свою роботу.
-
-
-

III. Заключна частина.

- От і завершується наш перший урок.
 - Зворотний зв'язок. Вправа «Відкритий мікрофон».**
 - Оцініть свою роботу, позначивши відповідну крапельку в зошиті.
-
-



Урок 2. Ознайомлення зі школою. Шкільне життя (с. 5–6, № 1–6)

Мета. *Навчальна:* розширювати знання дітей про школу, клас; навчати правильно вітатися з однолітками та дорослими.

Розвивальна: розвивати пізнавальні інтереси, бажання вчитися.

Виховна: виховувати дбайливе ставлення до шкільного приладдя.

Засоби навчання. Клубочок, маленький дзвоник, LEGO-цеглинки, предметні картинки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Гра «Знайомство».

Учні стають у коло, по черзі називають своє ім'я і передають клубочок. Кожне ім'я повторюють кілька разів.

2. Гра-вітання «Долонька до долоньки».

— Діти, ось ви вже й школярі. Ви — частинка нашої шкільної дружної родини, у якій потрібно ставитися одне до одного з повагою та бути ввічливими. Спробуємо привітатися з однокласниками та вчителем / учителькою.

Діти притискують долоньку до долоньки та вітаються за зразком.

Зразок: «Доброго ранку, Анжело Василівно!», або «Привіт, Артемчику!».

Учні розігрують сценки вітання з однокласниками.

II. Основна частина уроку.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки.

Є чарівник у школі в нас.

Ану, впізнайте, хто він.

Озветься — тиша йде у клас.

Озветься ще раз — гомін.

Щоб не спізнитись на урок,

нам голос подає...

(дзвінок)

<https://mala.storinka.org/%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B4%D0%BA%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83.html>

— Дзвоник сповіщає учням про початок і кінець уроку. Школярі повинні його завжди слухати, щоб не спізнитися. Маленький дзвіночок сповіщатиме нас про відпочинок на уроці.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні, діти, ми ознайомимося зі школою та шкільним життям.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с.5–6.

- Виконання завдання 1.

Читання або слухання вірша Наталі Тріщ «До школи».

— Куди поспішають діти? Хто скликає школярів на урок?

- Виконання завдання 2.

Слухання пісні.

— Про кого ця пісенька?

— Який настрій з'явився у вас після її прослуховування?

— Кого веде мама в перший клас?

Робота з малюнком.

— Хто зображений на малюнку? Чим вони займаються?

— Що роблять діти?

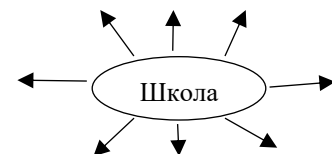
— Як ви гадаєте, чи подобається їм у школі?

— Що ви розкажете родині про свій перший день у школі?

— Чим ви хотіли б займатися? До якої групи дітей приєдналися б?

Вправа «Асоціативний куш».

(Діти, олівці, альбом, кубики, столи, стільці, фізкультхвилинка, перерва, урок, ...)



Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 3.

— Як потрібно сидіти за столом під час письма?

— Розгляньте плакат. Ноги поставте повною ступнею на підлогу, спину тримайте прямо. Голову нахиліть униз, щоб бачити, що позначено в зошиті. Лікті покладіть на парту так, аби не звисали. Відстань між грудьми і столом має дорівнювати ширині долоні. Плечі повинні бути на одному рівні. Зіпріться ліктем на парту й торкніться пальчиками скроні. Так перевіряють відстань від очей до зошита.

- Виконання завдання 4.

Розфарбовування олівців за завданням посібника.

Перевірка себе.

— Оцініть свою роботу.

Практична робота.

Учитель / учителька пропонує учням взяти два однакові предмети, що лежать на парті (олівці, пенали, ножиці, лінійки, гумки тощо), порівняти їх. Скласти про них речення, використавши такі словосполучення: «довший, ніж», «коротший, ніж», «більший, ніж», «менший, ніж». Наприклад: *В Андрійка гумка менша, ніж у Маринки. Зелений олівець коротший, ніж червоний. Дерев'яна лінійка довша, ніж пластикова.*

— Покладіть зошит прямо перед собою. Праворуч від зошита — ручку. Ліворуч — лінійку. На зошит — олівець. Між ручкою та олівцем — гумку.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Ранець».

— Погляньте, діти: це — Миколка-першокласник. Зараз ви дізнаєтесь, як він складав свій рюкзак (ранець, портфель). Я буду читати повільно, а ви слухайте мене уважно. Якщо хлопчик правильно поклав річ у ранець — підніміть синю цеглинку, якщо помилився — червону. Будьте уважними!

МИКОЛКА-ПЕРШОКЛАСНИК

Перший раз малий Микола
став збиратися до школи.
Олівця поклав у сумку,
книги, ручку, зошит, гумку,
м'яч, перо, граблі, подушку,
на обід м'яку пампушку,
двох ведмедиків, лопату,
білочку руду хвостату...

Надія Кур'ян

<https://mala.storinka.org/%D0%B6%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%96%D0%B2%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D1%96-%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%80%D1%96%D0%B2.html>

— Чи все правильно зробив Миколка?

Робота з навчальним посібником на с.6.

- Виконання завдання 5.

— Наведіть кольоровими олівцями контури зображень предметів, які ви візьмете у школу.

— «Засвітійте» стільки лампочок, скільки зображень предметів ви навели.

Перевірка себе.

— Оцініть свою роботу.

Вправа «Я — школяр / школярка».

— Зараз пограємо в гру. Уважно переглядайте малюнки. Зелена цеглинку ви піднімаєте, коли вважаєте, що цю річ потрібно взяти до школи, а червону — залишити вдома.

(Ранець, книжка, велосипед, яблуко, бутерброд, фен, олівці, тістечко, ручка, м'яч, ...)

— Оцініть свою роботу.

Робота з LEGO-цеглинками. «Моя улюблена справа».

— Що ви найбільше любите робити у вільний час? *(Малювати, грати у футбол, ...)*

— Побудуйте з LEGO-цеглинок модель свого улюбленого заняття у вільний час.

У групі діти презентують створену модель, розповідають про своє захоплення.

— Що ви збудували? Чого можна навчитися, займаючись улюбленою справою? А чого можна навчитися в школі?

Вправа «Я — детектив». Робота в групах.

1 група



— Роздивіться уважно предметні картинки. Що ви поклали б у портфель?

(Предметні картинки: диван, пензлик, фарби, холодильник, автомобіль, зошит, гумка, фен, автомобіль, ручка, пенал, папка, велосипед, їжак.)

2 група

— Складіть пазли з розрізаної ілюстрації та назвіть предмет. (Наприклад, пенал.)

— Які речі можна покласти до пенала?

3 група

— Намалюйте шкільні речі, які потрібно покласти у шкільну папку.

Звіт груп.

— Запам'ятайте, що зошити завжди потрібно класти у спеціальну папку, тоді вони будуть охайними. Олівці та ручки варто класти в пенал, аби вони не ламалися і не губилися.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

— От і завершується наш урок. Тепер ви — справжні школярі.

Зворотний зв'язок. Вправа «Відкритий мікрофон».

— Оцінімо наш урок LEGO-цеглинками. Хто на уроці працював із задоволенням, підніміть червону цеглинку. Кому було сумно, підніміть зелену цеглинку. Хто на уроці дізнався щось нове, підніміть жовту цеглинку.

Урок 3. Слова — назви предметів. Слова, що відповідають на питання *хто?* Робота з дитячою книжкою

Мета. *Навчальна:* учити впізнавати і розрізняти слова — назви предметів, ставити до слів питання *хто?*, практично розрізняти назви істот; вчити розповідати про свої враження від прослуханих творів.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, уміння висловлювати свою думку.

Виховна: виховувати толерантність, бережне ставлення до природи.

Засоби навчання. Набори малюнків із зображеннями предметів, які відповідають на питання *хто?*, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Мій настрій». *Організація класу.*

— Який у вас настрій? Покажіть LEGO-цеглинками колір, який відображає ваш настрій.

Жовта цеглинка — бадьорість. Синя — смуток. Червона — радість. Помаранчева — натхнення.

Зелена — образа. Блакитна — тривожність.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Гра «Підкажи слово».

- У лісі живе (*хто?*) (*зайчик, білка, ведмідь, лисиця, вовк...*).
- На дереві сидить (*хто?*) (*сорока, горобець, ворона, синиця, зозуля...*).
- У річці плаває (*хто?*) (*щука, сом, карась, окунь, лящ...*).
- По землі повзає (*хто?*) (*вуж, гадюка, черв'як, гусениця...*).

За зразком учителя / учительки діти складають кілька аналогічних запитань.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні найуважніші, найспостережливіші діти дізнаються одну з таємниць української мови.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 7.

- Виконання завдання 1.

— Я запрошую всіх на лісову галявину. Заплющте оченята й уявіть спів птахів, дзижчання бджілки.

Розглядайте ілюстрацію в підручнику й відповідайте на запитання. — Хто збирає малину? Хто сидить під деревом? Хто сидить на дереві? Хто літає біля вуликів? Хто літає над квітами?

— Діти, хто зауважив, яке питання ставилося до слів? (*Хто?*) Слова *ведмідь, дятел, лисиця, бджоли* називають предмети, які можуть рухатися, дихати, харчуватися. Отже, це живі предмети. Вони відповідають на питання *хто?*

Робота над загадками.

√ Хто за деревом сховався, у руденьку шубку вбрався?

Вся боїться її птиця. Здогадались? Це ж ... (*лисиця*). Оксана Ратушина (*покликання?*)

— На яке питання відповідає слово-відгадка?

√ Хто це ходить по малині у великій шубі дивній?

Любить ягідки й медок і бере їх у бджілок.

Ловить рибку із угідь. Косолапий це ... (*ведмідь*). Оксана Ратушина (*покликання?*)

— На яке питання відповідає слово-відгадка?

Розподіл слів на групи: тварини та люди за питаннями *хто?* Робота в парах.

На партах лежать зображення з предметами (*лікар, заєць, дівчинка, вовк, клоун, миша, дідусь*).
Учні розподіляють малюнки на дві групи.

— Перевірте себе.

— Оцініть свою роботу.

Робота з навчальним посібником на с. 7.

- Виконання завдання 1 (продовження).

— В українській мові є слова, які називають предмети. Назви людей і тварин відповідають на питання *хто?*

— Назвіть зображені предмети, які відповідають на питання *хто?*



Фізкультхвилинка.

Раз, два — дружно встанем.
Три — мов кізки пострибаєм.
А чотири — покружляєм,
бо веселу вдачу маєм.
П'ять — схиляймося до землі.
Шість — підстрибнем до зорі.
Сім — мов птахи політаєм.
Вісім — ягід назбираєм
ще й у кошик поскладаєм.
Дев'ять, десять — усміхнемось
й до навчання повернемось.
Оксана Ратушина (покликання?)

- Виконання завдання 3.

Гра «Утвори пари».

— На скільки груп поділено малюнки? Назвіть малюнки, зображені ліворуч. Ставте питання до кожного слова. Як можете назвати ці слова? (*Живі і неживі предмети.*) Назвіть малюнки, зображені праворуч. Об'єднайте малюнки в пари.

Діти утворюють пари: білка — горіхи, зайчик — морква тощо. Учителеві / учительці варто зауважити, що діти можуть й вибрати горіх чи моркву, квітку чи блюдечко...

- Кому не вистачило пари? (*Зайчикові.*) Чому ви так вважаєте?
- Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота з дитячою книжкою (завдання 4, с. 8). *Зоряна Живка «Добре вдома».*

Вправа «Передбачення» (за заголовком та початком тексту).

- Як ви гадаєте: про що йтиметься в тексті?

Вправа «Читання учитель–учні».

Спочатку текст читає учитель / учителька (якщо в класі є читаючі учні, то вони чергуються з учителем / учителькою).

- Чи справдилися ваші передбачення? Чому ви так вважаєте?
Продовження читання тексту дітьми.

Вправа «Читацьке колесо».

- Розкажіть три важливі епізоди з твору.
- Складіть власне продовження історії.
- Опишіть свого улюбленого героя твору.
- Що ви хочете запитати в героїв твору?
- Якби ви потрапили б в історію, що б змінилося?
- Про що йдеться у тексті?
- Чого навчає цей твір?

- Оцініть свою роботу.

Робота з LEGO-цеглинками. Робота в парах «Дика тваринка».

Кожна пара будує модель дикої тваринки за вказаний учителем / учителькою час. Після завершення роботи вони розповідають про свою тваринку іншій парі.

- Яку кличку могла б мати ваша тваринка? Де вона живе? Що вона їсть?
- Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Гра «Буду — не буду».

- Діти, послухайте речення. Їх потрібно завершити словами «буду» або «не буду».
 - Смітити у своєму місті (селі) я ... (*не буду*).
 - Малювати синім олівцем сонечко я ... (*не буду*).
 - Дбати про чистоту, добробут і благоустрій рідного міста (села) я ... (*буду*).
 - Відвідувати міські театри, парки я ... (*буду*).
 - Малювати олівцями квіти я .. (*буду*).

- Малювати фарбами зображення звіряток я ... (буду).
- Дразнити та сміятися з однокласників я ... (не буду).
- Вітатися чемно з учителем / учителькою та однокласниками я ... (буду).
- Заглядати у шпаківні до маленьких пташок я ... (не буду).
- Ходити до школи, щоб отримати знання я ... (буду).
- Переходити вулицю на червоне світло я ... (не буду).
- Радіти досягненням і успіхам однокласників я ... (буду).
- Приносити з парку їжака я ... (не буду).
- Допомогати однокласнику / однокласниці у підготовці до свята я ... (буду).

2. Рефлексія.

- Яку таємницю української мови ви дізналися? (До слів можна ставити питання *хто?*)
- Які слова відповідають на питання *хто?* (Назви птахів, риб, комах, звірів, людей.)

3. Саморефлексія.

- Покажіть цеглинку того кольору, який відображає ваш настрій.



Урок 4. Розташування зошита на парті під час письма. Проведення прямих і кривих горизонтальних ліній. Рядок (с. 9, № 5–6)

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння учнів розмішувати на парті зошит, тримати олівець; виробляти навички правильного сидіння під час письма; навчати проводити прямі та криві горизонтальні лінії.

Розвивальна: розвивати дрібні м'язи руки та м'язову пам'ять дітей, увагу, логічне мислення.

Виховна: виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», LEGO-цеглинки, кольорові олівці, малюнки із зображенням тварин, капелюшки де Боно, мотузка.

Інтеграція. Природнича галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Повторення правил сидіння за партою.

Вправа «Так — ні».

— Якщо ви погоджуєтесь із моїми висловлюваннями, то піднімаєте зелену цеглинку, якщо ні — червону.

- Сьогодні чудовий день.
- Зараз у нас урок української мови.
- Ми уважно виконуємо всі завдання учителя / учительки.
- Сьогодні п'ятниця.
- У нашому класі навчаються лише хлопчики.
- Під час письма грудьми потрібно торкатися столу.

Учитель / учителька демонструє плакат, на якому зображені діти, що правильно сидять за партами. Звіряючись із плакатом, учні сідають так, як потрібно сидіти під час письма.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Діти, ваші рідні знають, що ви школярі. А як можна повідомити про це друзям і знайомим, які живуть не з вами? (*Можна зателефонувати. Скористатися інтернетом...*) Інколи буває так, що телефонний чи інтернет-зв'язок не працює з якихось поважних причин. Що ж тоді робити? (*Завітати в гості...*)

— Звичайно, але інколи ті, з ким ви хочете поділитися своїми новинами, живуть далеко, не завжди є змога поїхати до них. Тому можна написати на аркуші паперу листа й відправити його своїм друзям, або написати СМС-повідомлення. Так зазвичай роблять дорослі. А ви можете написати такого листа? (*Ні, ми можемо лише намалювати те, про що хотіли б розповісти.*)

— Отож, вам потрібно навчитися писати. Через деякий час ви теж зможете переписуватися зі своїми родичами, друзями, знайомими. Вони радітимуть вашим успіхам.

2. Повідомлення теми та мети уроку.

— На сьогоднішньому уроці ми навчимося розташовувати зошит на парті під час письма та проводити прямі та криві горизонтальні лінії.

3. Вивчення нового матеріалу.

Пальчикова гімнастика.

Діти повторюють вправи за вчителем / учителькою.

Робота в навчальному посібнику (с. 7, 9).

- Виконання завдання 2 на с.7.

— Положення зошита.

— Розгорніть посібник. Поспілкуйтеся з друзями. Обговоріть, як потрібно розмішувати посібник на парті. Звіртеся з таблицею.

— Покладіть зошит похило, щоб нижній кут сторінки, на якій ви будете писати, був навпроти середини грудей.

- Виконання завдання 5 на с.9.

— Бесіда за малюнками.

— Як ви гадаєте, куди летить пташка? (*До гнізда.*) Куди поспішає їжачок? (*До своєї домівки.*) А рибка, бджола, мураха, равлик, зірка, дівчинка, сміття?

— Вам потрібно намалювати кожному шлях до домівки. Для цього навчимося рухатися по доріжці (рядку).

— Які зображені назви відповідають на питання *хто*?

— *Проведення прямих та кривих горизонтальних ліній.*

Усі завдання потрібно відтворити на дошці. Можна скористатися предметними малюнками.

— Стрілками вказано напрям руху. Як потрібно рухатися? (*Зліва направо.*) Якою повинна бути лінія руху? (*Прямою горизонтальною.*)

— Хто рухається прямою лінією? (*Пташка, їжачок.*)

— Хто рухається хвилястою лінією? (*Рибка, бджола, мураха.*)

Лінію проводитимете простим олівцем. Під час виконання завдання потрібно бути дуже уважними. Спробуйте провести лінію в повітрі над малюнком. А відтак — у посібнику.

Фізкультхвилинка.

• Виконання завдання 5 на с.9 (продовження).

— Хто рухається прямими похилими лініями? (*Равлик.*)

— Якою лінією рухається зірка? (*Прямою похилою.*)

Учні проводять лінії.

— Хто рухається прямими лініями? (*Дівчинка.*)

— Якою лінією рухається сміття? (*Прямими лініями.*)

Оцініть свою роботу.

— *Розрізнення назв істот і неістот.*

— Поставте питання до кожного слова.

— Розфарбуйте зображення предметів, до назв яких ставимо питання *хто*?

— Про яких тварин ви можете розповісти цікаві факти?

— Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Доріжки для котика».

— Відгадайте загадку.

В кошику лежить клубочок,
сіро-білий муркоточок.
Є у нього навіть хвостик,
вухка, вуса та ще й носик.

Наталія Любиченко дозвіл є

— Котика, мабуть, бачили всі. У багатьох удома живуть ці домашні тваринки. Чи спостерігали ви за поведками котиків? Чим люблять гратися ваші котики?

— Котики люблять ігри з різними мотузками, стрічками, бантами, прив'язаними до нитки. А також полюбляють ходити по підвіконню, стрибати, вертітися. Зараз ви «побудуєте» доріжку для котика.

— Наш котик спочатку ходив рівною доріжкою. Побудуйте рівну доріжку за допомогою мотузки.

— Потім почав ходити кривою, як хвилька. Побудуйте її.

— І нарешті йому захотілося закрутити свій шлях. На що буде схожа його доріжка? (*Вона буде закручена, наче пружинка.*)

III. Заключна частина.

Рефлексія. Метод «Капелюшки де Боно».

• Білий — колір чистоти.

Що вам відомо про розташування зошита на парті?

• Червоний — колір життя, почуттів.

Що ви відчували під час написання ліній?

• Чорний — колір землі, здорового глузду.

Що ви навчилися робити на уроці?

• Зелений — колір досліджень.

Яка лінія у вас виходить найкраще?

• Синій — колір знань.

Для чого вам потрібні знання, одержані сьогодні на уроці?

— На крапельці позначте свій настрій на уроці.



Урок 5. Слова — назви предметів. Слова, що відповідають на питання *що?* (с. 10, № 1–5)

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння практично упізнавати і розрізняти слова — назви предметів, ставити до слів питання *хто? що?*; формувати рефлексивний досвід за змістом прочитаного твору, уміння групувати предмети, добирати загальні назви; збагачувати словниковий запас школярів.

Розвивальна: розвивати вміння слухати, аналізувати; збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати бажання виконувати посильну працю, бережне ставлення до хліба.

Засоби навчання. Ілюстрації до казок, книга «Колосок», маски півника та мишенят, текст та аудіозапис казки (<http://skarbnu4ka.com/kolosok/>), LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Вправа «Мій настрій».

— Який у вас настрій? Покажіть його LEGO-цеглинками.

Жовта — бадьорість, синя — смуток, червона — радість. Помаранчева — натхнення, зелена — образа, блакитна — тривожність.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— За високими горами, за широкими морями живе казка. У ній чарівні пригоди, небачені дива і казкові герої.

2. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Сьогодні ми вирушимо в гості до казки, навіть самі покажемо казку! Також вчитимемося ставити питання до слів, які називають предмети. Отож, до роботи! Готові?

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота над загадками.

Дід та баба й вся родина
дружно всі тягли рослину.
Ти подумай, не спіши,
назву казки нам скажи. («Ріпка»)

Оксана Ратушина — на замовлення

— Назвіть людей, які тягнули ріпку.

— Назвіть тварин, які тягнули ріпку.

— На які питання відповідають слова — назви людей і тварин?

— Яке питання поставите до слова *ріпка*?

Робота з навчальним посібником на с. 10.

- Виконання завдання 1–2.

— Дослідження мовних явищ.

— Розгляньте малюнки. З яких казок ці предмети? («Котик і Півник», «Коза-дереза», «Ріпка», «Івасик-Телесик».)

— Ці предмети живі? (Ні.) Це назви тварин і людей? (Ні.)

— Яке питання поставите до слів *хатка, місточок, ріпка, човник*?

— Пригадаймо казку «Коза-Дереза». Які там є предмети, які відповідають на питання *що?* (*Місточок, вода, листок, чоботи, ворота, дуб.*)

— Пригадаймо казку «Івасик-Телесик». Які там є предмети, які відповідають на питання *що?* (*Човник, вудка, вода.*)

— Пригадаймо казку «Котик і Півник». Які там є предмети, які відповідають на питання *що?* (*Хатинка, мішок, музичний інструмент, сокира, гори, ліс.*)

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 2 (продовження).

— Слова — назви предметів, окрім назв людей і тварин, відповідають на питання *що?*

(Учитель / учителька демонструє зображення *калини, пилососа, йогурту, потяга, дощу.*)

— Назвіть предмети, які відповідають на питання *що?*

— Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Пригадай казку».

Залежно від кількості учнів класу, вчитель / учителька добирає кілька предметних малюнків до відомих дітям казок. На столі лежать картки із зображеннями живих та неживих предметів (або іграшки) із казок.

Наприклад, учень / учениця бере картку із зображенням мишки, запитує: «Хто це?» (*Мишка.*) Інший учень / інша учениця бере картку із зображенням колоска і запитує: «Що це?» (*Колосок.*) Діти стають поряд. Учитель / учителька запитує: «У якій казці йдеться про мишку і колосок?» («*Півник і двоє мишенят.*».)

— Оцініть свою роботу.

Робота з LEGO-цеглинками. «Цеглинки з характером».

Діти пригадують риси характеру казкових героїв. Співвідносять колір цеглинок із рисами характеру та створюють із цеглинок модель рис характеру улюбленого героя.

— Поясніть, чому саме такий колір цеглинки означає таку рису характеру героя. Які риси характеру вашого героя ви хотіли б мати? Що для цього треба зробити?

Гра «Назві одним словом».

- Яблуко, груша, вишня, слива — це що? (*Фрукти.*)
- Ромашки, дзвоники, іриси, маки — це що? (*Квіти.*)
- Лелека, сова, синиця, соловейко — це хто? (*Птахи.*)
- М'яч, дзига, лялька, машина — це що? (*Іграшки.*)
- Вовк, заєць, олень, ведмідь — це хто? (*Тварини.*)
- Диван, стіл, парта, комод — це що? (*Меблі.*)

— Оцініть свою роботу.

Гра «Добери слова до однієї з груп».

— Зараз я називатиму загальну назву, а ви добиратимете до неї слова:

навчальне приладдя — ручка, зошит, ...

овочі — морква, ...

одяг — ...

продукти — ...

— Чому я до цих слів ставлю питання *що?*

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

— Покажіть рухами, як стрибає зайчик-побігайчик; як ходить ведмідь із казки «Рукавичка»; як літає Жар-птиця.

- Виконання завдання 3, 4, 5.

Робота над казкою «Півник та двоє мишеня».

Розгляд книжки.

— Візьміть до рук книжку. Яку вона має назву? (*Діти, що вміють читати, називають книжку.*)

— Що зображено на обкладинці? Як ви гадаєте, про що йдеться в книжці?

— Погортайте сторінки книжки. Хочете прочитати? А послухати?

Читання початку казки вчителем / учителькою, або учнями, які вміють читати.

Повністю казку діти слухають в аудіозаписі (<http://skarbnu4ka.com/kolosok/>).

Можна запропонувати переглянути український мультфільм

(<https://www.youtube.com/watch?v=AszmVXzQq5c>).

Перевірка розуміння тексту. Обговорення вчинків героїв казки.

— Чому мишенят звали Круть і Верть?

— Що робили мишенята?

— Що робив півник?

— Кого можна назвати неробами?

Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа казки.

Роль — півник. Аудиторія — мишенятка. Формат — лист. Тема — повчання.

Зразок мінітексту:

Добрий день, мишенятка!



Вирішив написати вам листа. Пригадую, як я колись знайшов колосок. Потім напік таких смачних пирогів! Ви мені не допомагали, лише гралися. Я ж вам не дозволив пирогами поласувати. Сподіваюся, мишенятка, ви вже підросли, порозумнішали, стали працелюбними. Чекаю від вас листа.

Ваш Півник

— Оцініть свою роботу.

Інценування казки з опорою на малюнки.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Мої досягнення».

Діти показують цеглинками свої досягнення за урок.

- Синя — я вже вмію...
- Червона — мені подобається...
- Помаранчева — я можу похвалитися...
- Жовта — я хочу подякувати...
- Зелена — я хочу навчитися...
- Блакитна — сьогодні мені не вдалося...

Цеглинка настрою.

— З яким настроєм повертаємося ми з казки? Покажіть його цеглинкою.

Урок 6. Положення олівця в руці під час письма. Обведення контурних малюнків та їх розфарбовування (с.11, № 6–9)

Мета. *Навчальна:* продовжити ознайомлювати учнів з основними правилами письма; вчити правильно тримати олівець; проводити прямі, похилі лінії.

Розвивальна: розвивати дрібні м'язи руки та м'язову пам'ять дітей, увагу, логічне мислення.

Виховна: виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу до роботи.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Повторення правил сидіння за партою під час письма.

Учні розповідають, як правильно сидіти під час письма. Звіряючись із малюнком на плакаті / слайдом презентації, приймають потрібну позу. Учитель / учителька звертає увагу на те, щоб усі поставили ноги на підлогу повною ступнею, спину тримали прямо, голови нахилили трохи вліво і вниз, щоб лікті були на парті. Нагадує, що відстань між грудьми і партою має дорівнювати ширині долоні.

Розміщення зошита на парті / столі.

Покласти зошит похило, щоб нижній кут сторінки, на якій писатимете, був навпроти середини грудей.

Робота над загадкою.

Дерев'яний та довгенький.
Маю носик я гостренький.
На білому слід лишаю
і всіх діток потішаю. (*Олівець*)

Грицько Бойко

[За матеріалами: Грицько Бойко. Вибрані твори. Том 1, Київ, "Веселка", 1983.](#)

[Грицько Бойко. "Веселинки, вірші, скоромовки". Київ, "Веселка", 1995.](#)

— Діти, як ви гадаєте, для чого потрібні олівці? (*Щоб малювати, писати, креслити.*)

— Які бувають олівці? (*Кольорові, довгі, нові, гострі.*)

— А для чого потрібно вміти писати? Що слід робити, щоб навчитися писати?

Узагальнюючи висловлювання учнів, учитель / учителька підводить їх до думки, що навчитися писати може кожен. Для цього потрібно бути уважними на уроках, виконувати підготовчі вправи, «допомагати пальчикам» тримати олівець, а згодом і ручку.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні навчимося правильно тримати олівець в руці під час письма.

3. Вивчення нового матеріалу.

Пальчикова гімнастика.

Виконання вправи за вчителем / учителькою. Вправи з олівцем.

Діти повторюють вправу, яку виконували на попередньому уроці (прокручування олівця великим і вказівним пальцями однієї руки; іншої руки, двома руками одночасно).

— Котіть олівець між долонями обох рук (10–15 с).

— Покладіть олівець на тильну поверхню кисті руки. Нахиліть руку вниз, олівець притримуйте іншою рукою. Скочуйте олівець, наче з гірки.

Правила положення олівця в руці під час письма.

— Чим можна залишити слід на папері? (*Ручкою, олівцем, фломастером, фарбою.*)

На парті у вас лежить коробочка з кольоровими олівцями. Знайдіть олівець такого кольору, яким вам найбільше подобається малювати. Візьміть його у праву руку. Покажіть, де у вас права рука. Підніміть її, покладіть на парту. Подивіться уважно, як я тримаю.

Сьогодні будемо працювати з олівцями. Подружіться з ними, правильно тримайте в пальчиках. Хто тримає правильно? Пригадаймо, скільки пальців на руці.

Один, два, три, чотири, п'ять. Це на одній.

Один, два, три, чотири, п'ять. Це на другій.

На двох руках — десять наших помічників.



А тепер пригадаймо, як називають пальці на руці: найменший — мізинець, потім — безіменний (без імені), середній (розташований посередині), вказівний (ним щось показують), великий (він виконує велику роботу).

Візьміть навчальний посібник у руку. Скількома пальцями ви його тримаєте? (*Чотири пальці його тримають з одного боку, а великий — з іншого.*)

Візьміть олівець у руку. Які пальці його тримають? (*Олівець тримаємо тільки трьома пальцями — великим, вказівним і середнім. Він найбільше спирається на середній палець, притримується великим і зверху вказівним. Усі три пальці перебувають приблизно на відстані 2 см від кінця олівця.*)

Учитель / учителька підходить до кожного учня / учениці та перевіряє правильність тримання олівця.

- Робота в навчальному посібнику на с. 11.

Розгляд сторінки.

— Скільки завдань на сторінці? (*Три.*)

- Виконання завдання 6.

— Як потрібно виконувати перше завдання? (*Обговорити з друзями.*) Як ви гадаєте, про що вам потрібно буде говорити? (*Як правильно тримати олівець.*)

— На малюнку показано, як потрібно тримати олівець. Візьміть у руку (праву чи ліву) олівець.

Звірте з малюнком, чи так ви це робите. Подивіться, чи правильно тримає олівець ваш / ваша сусід / сусідка по парті. Тримати олівець потрібно трьома пальцями (великим, вказівним, середнім).

Учитель / учителька надає індивідуальну допомогу окремим учням.

- Виконання завдання 7.

— Що ви бачите на малюнку? (*Півника та колоски.*)

— Назвіть слово, яке відповідає на питання *що?* (*Колоски.*)

— Що треба домалювати на колосках? (*Зернятка.*)

— На яке питання відповідає слово *півник?* (*Хто?*)

— Чому? (*Назви людей і тварин відповідають на питання хто?*)

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 8.

Учитель / учителька пропонує дітям розглянути наступне завдання. Разом визначають, що на малюнках зображено книжки. Щоб розрізнити їх, дизайнер (людина, яка оформляє різні візуальні об'єкти; художник) хоче виконати різні штрихування. Штрихування — це нанесення (проведення) ліній. Лінії проводитимемо кольоровими олівцями.

— Покажіть олівець червоного кольору; синього; зеленого... У який колір ви намалювали б радість? А які кольори використаєте, щоб передати холод?

— Щоб дізнатися, яким кольором штрихуватимемо першу книгу, пригадайте, якого кольору влітку травичка.

Учні вибирають зелений олівець. Визначають, що книгу потрібно штрихувати вертикальними лініями зліва направо.

— Вертикальну лінію потрібно починати від лівого краю малюнка і вести її до правого краю. Важливо, щоб відстань між лініями була однаковою, аби не виходити за межі зображення. Спробуйте провести лінії в повітрі над малюнком.

— Наступну книгу потрібно штрихувати горизонтальними лініями знизу вгору. Щоб обрати олівець, пригадайте, якого кольору водичка. (*Блакитного.*)

— Третю книгу штрихуватимемо вертикальними та горизонтальними лініями. Для цього пригадайте, якого кольору світанок. (*Рожевого.*)

— Оцініть свою роботу.

Пальчикова гімнастика.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Що «зайве»?

Діти роздивляються предметні малюнки та називають зайве зображення.

Ведмідь, лялька, стругачка, кубики.

М'яч, лего, клубок, каштан.

Єнот, прапорець, білка, їжак.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Вправа «Відкритий мікрофон».

- Що ви вчилися робити на уроці?
- Яке завдання було найцікавішим? Яке вам вдалося виконати найкраще?
- Які нові слова запам'ятали? Хто такий дизайнер?
- На смайлику позначте свій настрій після виконання завдань.
- Оцініть свою роботу на уроці.



Урок 7. Слова — назви ознак (с. 12–13, № 1–7)

Мета. *Навчальна:* учити впізнавати і розрізняти слова — ознаки предметів, ставити до слів питання *який? яка?, яке?, які?*; вчити розповідати про свої враження від прослуханих творів.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, уміння висловлювати свою думку.

Виховна: виховувати бережне ставлення до природи та вміння милуватися нею.

Засоби навчання. Набори малюнків із зображеннями предметів, LEGO-цеглинки, кольорові олівці, малюнки, на яких зображено контури дерева, квіти, їжака, сороку, гриб, сонце, метелика, оленя.

Інтеграція. Природнича і математична галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу. *Вправа «Емоційне налаштування».*

— Ось і настала багата пора року — осінь. День від нас утікає, стає коротшим, а ніч — довшою. Але теплі промінчики сонця ще виходять до нас на прогулянку. Вона намагаються всім подарувати своє тепло. Заплющте свої оченятка і спробуйте відчути, як до вас торкаються сонячні промінчики. Вам так тепло на серці, що хочеться сьогодні працювати непереврено.

Власна творчість.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Гра «Впізнай кольори».

— Діти, покладіть голівки на руки і прислухайтесь до звуків природи за вікном. Які побажання прошепотів вам на вушко осінній вітерець?

— А які дари готує чарівниця-осінь?

Осінь має безліч пензликів та різнокольорових фарб. Багато роботи в неї. Щодня вона перефарбовує листочки на деревах, травичку на луках та полях, плоди на деревах. Небо стає то синім, то блакитним. Природа навколишнього світу різноманітна й барвиста. Спробуйте впізнати кольори, у які розфарбувала природу наша красуня Осінь.

— Назвіть предмети жовтого кольору. (*Цеглинка, банан, лимон, курча...*)

— Червоного кольору. (*Помідор, мак, вишні...*)

— Зеленого кольору. (*Капуста, жабка, агрус...*)

— Блакитного кольору. (*Кулька, відро, море...*)

— Оцініть свою роботу.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні найуважніші, найспостережливіші дізнаються одну з таємниць української мови.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 12–13.

- Виконання завдання 1.

Дослідження мовних явищ.

— Ми помандруємо в долину краси поблизу мальовничої річки. Зараз там ранок. Пробуджуються всі. Потягуються до сонечка квіти, а над ними кружляють барвисті метелики, пропливає човник, а поруч продають смачненькі фрукти. А ось і художники зі своїми мольбертами, які зображують пейзажі. Зупинимось біля деяких картин. Щоб передати красу навколишнього світу, вони використовують різні кольори. Діти, назвіть предмети, які відповідають на питання *що?* (*Троянди, груші, човники.*)

— Якого кольору троянди? (*Помаранчевого, рожевого, червоного.*) Які квіти за розміром? (*Високі, низькі.*)

— Якого кольору груші? (*Зеленого, помаранчевого.*) Які вони за розміром? (*Велика, мала.*) А за масою? (*Важча, легша.*)

— Якого кольору метелики? (*Рожевого, зеленого.*) Які вони за розміром? (*Однакові.*)

— Які кораблики (з чого виготовлені)? (*Дерева'яний, паперовий.*) Які вони за розміром? (*Великий, малий.*)

Отже, в українській мові є слова, які називають ознаки предметів. Назви ознак відповідають на питання *який?, яка?, яке?, які?*

Учні розглядають предметні малюнки (гроно винограду, чашка, вікно, ялинова гілка з шишками) та ставлять запитання до предметів *який?, яка?, яке?, які?*

Робота з LEGO-цеглинками.

— Викладіть стільки LEGO-цеглинок, скільки на малюнку предметів жовтого (2), зеленого (1), рожевого кольору (3). Викладіть стільки цеглинок, скільки всього великих за розміром предметів (4).
— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 2. Робота в парах.
Діти розповідають одне одному про метелика, якого вони бачили на прогулянці.
- Виконання завдання 3.
Робота над загадками.
— Про що говориться у першій загадці? (*Про соняшник.*)
— Про що говориться у другій загадці? (*Про маки.*)
- Виконання завдання 4.
— Яке сито? Який соняшник? Яка у соняшника голівка?
— Які парасолі? Які вогники? Яка квітка?
— Що спільного та відмінного у соняха та маків?

Круги Ейлера-Венна

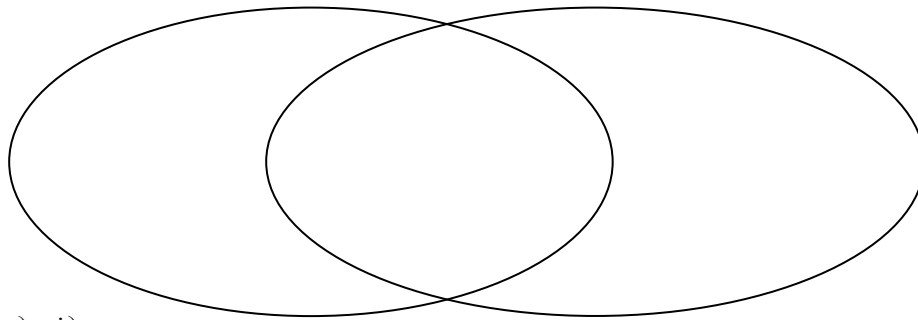
Соняхи

Маки

Відмінне

Спільне

Відмінне



Слова для довідки:

Червоні, жовті, товсте стебло, тонке стебло, ростуть у полі, квітнуть влітку, вишивка, картини, ваза.

- Оцініть свою роботу.
- Виконання завдань 5-6.
Опрацювання вірша «Веселка» Тетяни Мельник.
- ### **Вправа «Передбачення за заголовком».**
- Читання учитель — учні.
Робота над змістом вірша.
— Який дощик? Яке сонечко? Яка хмарка? Які барви веселки? Які намиста? Яка веселка?
— А що вам відомо про веселку?
— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Вправа «Так — ні».

- Веселка має вигляд прямокутника.
- Веселка має сім кольорів.
- Буває подвійна веселка.
- У веселці є коричневий колір.
- Веселка має вигляд дуги.
- Веселка буває тільки взимку.
- Веселка буває ріжками догори.
- Веселка — це явище природи.

Вправа «Сенкан».

1. Веселка.
2. Яскрава, барвіста.



3. Виблискує, чарує, з'явилася.
4. Після дощу виблискує веселка.
5. Райдуга.

Робота з навчальним посібником. Виконання завдання 7.

— Розгляньте малюнок. «Увійдіть» у нього. Роздивіться навколо. Біля чого ви зупинитеся? Який у вас настрій? Чому?

Гра «Упізнай предмет».

— Пограємо в гру. Я називатиму слова, що є ознаками якогось предмета. За цими ознаками ви маєте здогадатися, про який саме предмет йдеться.

Круглий, великий, гумовий, рожевий... (м'яч).

Рідна, дорога, найкраща, люба... (мама).

Кругле, жовте, пекуче, велике... (сонце).

Пахучі, красиві, польові, високі... (квіти).

— Оцініть свою роботу.

Гра «Розфарбуй слово». Робота в групах.

Кожній групі дають 2–3 силуетні зображення: наприклад, дерева, квітки, їжака, сороки, гриба, сонця, метелика, оленя. Учні називають різні ознаки.

— Оцініть свою роботу.

Гра «Знайди своє місце».

— Ось чарівна галявинка. На ній живуть слова — ознаки предметів, які відповідають на питання *яка?, який?, яке?* Хочете сюди потрапити? Тоді назвіть слова, які відповідають на питання *який?, яка?, яке?*

— А ось інша чарівна галявинка. На ній живуть слова — ознаки багатьох предметів, які відповідають на питання *які?* Хто хоче сюди потрапити, повинен назвати відповідні слова.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Вправа «Оцінка своїй роботі».

- Синя цеглинка — я вже вмію...
- Червона — мені сподобалося...
- Помаранчева — я можу похвалитися за...
- Жовта — я хочу подякувати...
- Зелена — я хочу навчитися...
- Блакитна — сьогодні мені не вдалося...

Рефлексія.

— Яку таємницю української мови ви дізналися? (До слів можна ставити питання *який?, яка?, яке?, які?*)

Урок 8. Рядок. Проведення прямих вертикальних ліній. Розвиток мовлення (с. 14, № 8–11)

Мета. *Навчальна:* виробляти в учнів уміння орієнтуватися на сторінці зошита; вчити правильно тримати олівець; шукати робочий рядок; писати короткі вертикальні лінії.

Розвивальна: розвивати дрібні м'язи руки та м'язову пам'ять дітей, увагу, логічне мислення.

Виховна: виховувати охайність, бажання пізнавати нове.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, аркуші із зображенням різних ліній.

Інтеграція. Мовно-літературна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу. *Вправа «Жменька гарного настрою».*

Діти уявляють, що в їхній долоньці міститься побажання і вони передають його по колу, промовляючи «гарного дня», «доброго здоров'я», «веселоців».

— З ким ви хотіли б ще привітатися? (*Доброго ранку, моє місто (село). Доброго ранку, сонечко. Доброго ранку, пташко. Доброго ранку, ялинко.*)

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Повторення правил сидіння під час письма.

За плакатом учитель / учителька нагадує учням, як потрібно сидіти під час письма. Учні правильно сідають.

2. Повідомлення теми та мети уроку.

— Ми вже знаємо, як правильно сидіти за партою, як тримати олівець, класти зошит. А сьогодні на уроці продовжимо користуватися цим зошитом, орієнтуватися на його сторінках.

3. Вивчення нового матеріалу.

Слухання казки.

В одному лісі жили веселі гноми. Вони вміли і працювати, і відпочивати. Якось один гном побачив у лісі чудовисько. Хотів попередити про це своїх друзів. Почав міркувати, як зробити так, щоб чудовисько не почуло, а друзі здогадалися, що їм загрожує небезпека.

Узяв гном паличку, намалював різними лініями те чудовисько. Друзі здогадалися, що потрібно ховатися у таких чагарях, де їх ніхто не зможе знайти. Ось так звичайні лінії врятували маленьких добрих гномів.

Пальчикова гімнастика.

Стискання пальців у кулачок одразу двома руками. Діти виконують вправу 5–6 разів, щоразу швидше.

Вправи з олівцем. Діти спочатку повторюють вправи, які виконували на попередніх уроках, а відтак беруться за нову вправу. Для цього беруть олівець великим і вказівним пальчиками, роблять колові рухи спочатку в один бік, потім — в інший.

Робота в навчальному посібнику на с. 14.

- Виконання завдання 8.

— Відгадайте загадки.

На доріжці розігнався,
в небо, наче птах, піднявся.
Через море швидко лине
в інші землі та країни.

Леся Вознюк

[Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк —
Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.](#)

Навесні барвіста квітка
на галявині розквітла.
Лиш поглянути хотіли,
враз знялась і полетіла. (*Метелик*)

Леся Вознюк

Серед літа біля липки



виграють сопілки, скрипки.
Це не скрипки, не сопілки,
то медок збирають ... (*бджілки*).

Що воно за птаха?
Чи якась невдаха?
Бо гуде, а не співає,
та й гнізда свого не має.
На галявину сідає,
пасажирів підбирає. (*Вертоліт.*)

Леся Вознюк

— Зараз ми вирушимо «в політ». Кожен із вас буде пілотом, тобто «керуватиме» літаком. Якою лінією потрібно зобразити маршрут літака? Візьміть прості олівці й проведіть хвилясту лінію в повітрі, над пунктирною. Коли проведитимете лінію в посібнику, намагайтеся не тиснути на олівець, щоб лінія була плавною.

Метелик і бджілка рухаються хвилеподібними лініями, наче роблять зупинки.

Рух лінії бджілки починають знизу, а метелика — згори.

Вертоліт робить хвилеподібні лінії.

Після проведення ліній діти добирають назви ознак до слів *літак* (великий, сріблястий, пасажирський...), *вертоліт* (швидкий, синій...), *бджілка* (працьовита, маленька...), *метелик* (барвистий, веселий...).

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 9.

Ознайомлення з рядком.

— На сторінці ви бачите лінії. Вони розміщені в певному порядку. Дві лінії утворюють один рядок. Скільки рядків є на сторінці? (*Три.*) Покажіть перший (другий, третій) рядок.

— Яку лінію назвемо верхньою рядковою? Покажіть верхню рядкову лінію кожного рядка. Яку лінію назвемо нижньою рядковою? Покажіть нижні рядкові лінії.

— Зверніть увагу на вертикальну лінію ліворуч сторінки. Це — поле. На полях не потрібно писати. На полі вчитель / учителька робитиме певні позначки.

— Розгляньте перший рядок. Стрілочкою показано, як потрібно проводити короткі вертикальні лінії. Покладіть зошити так, щоб лівий нижній кут сторінки був навпроти середини грудей. Візьміть олівці, пригадайте, як потрібно їх тримати. Подивіться, як я виконую завдання на дошці: ставлю крапку на початку лінії, потім, не відриваючи руки, веду згори коротку лінію. Проведіть кілька таких ліній у повітрі. Тепер виконуйте вправу в зошиті, ведіть точно по пунктирній лінії, не тисніть на олівець.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 10. Розвиток зв'язного мовлення.

Слухання та вивчення мнемо-вірша «Зайчик». Опис зайчика учнями.

— Чи бачили ви зайчика? Де він живе? Чим живиться куцохвостий? Яка у нього шубка? Які вуха і носик? Які лапки? А хвостик? Як рухається заєць? Чи подобається вам ця тваринка?

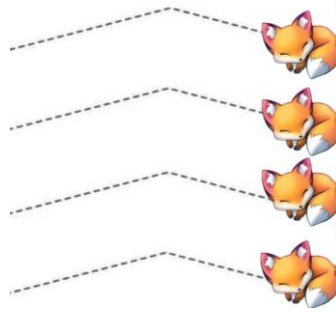
— Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Вправа «Квест-цікавинка».

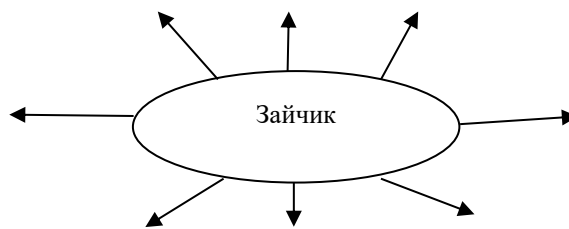
Заячі вуха допомагають йому в літній період від перегрівання тіла. Коли довговухий потрапляє під дощ, він швидко підгинає вуха, щоб у них не змогла потрапити вода і він не застудився. Заєць не тільки вмє швидко бігати, а ще й робить різні маневри. У зайців протягом усього життя ростуть зуби. Вони постійно стираються, тому що тварини вживають тверду їжу, але рости не перестають. Тому йому доводиться обгризати молоді дерева взимку.

Вправа «Доріжка для тварин».



— Поки лисичка спочиває, ми намалюємо схему доріжки, якою вона планує вийти на полювання. А зайчик буде нам вдячний за допомогу.

Вправа «Асоціативний куц».



(Сірий, куцохвостий, прудкий, довговухий, малий, косоокий.)

III. Заключна частина.

- Рефлексійна вправа «Продовж речення».
 - Сьогодні на уроці:
 - я дізнався / дізналася ...
 - я запам'ятав / запам'ятала ...
 - я навчився / навчилася ...
 - я повторив / повторила ...
 - мені ще важко ...
 - мене здивувало ...
- Виконання завдання 11.
Оцініть свою роботу на уроці за допомогою краплинок.



Урок 9. Слова — назви дій (с. 15, № 1–3)

Мета. *Навчальна:* учити впізнавати і розрізняти слова — дії предметів, ставити до слів питання *що робить?, що роблять?*; учити розповідати про свої враження від прослуханих творів.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, уміння висловлювати свою думку.

Виховна: виховувати бережне ставлення до природи, вміння милуватися нею.

Засоби навчання. Набори малюнків із зображеннями предметів, LEGO-цеглинки, ілюстрації із зображеннями перелітних птахів, зображення смайлика.

Інтеграція. Мовно-літературна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Усмішка».

— Як ви гадаєте, що міститься в моїх долонях? Я вам зроблю підказку. Це мають тато, мама, дідусь, бабуся, братик, сестричка, тітка, дядько, ваші друзі і ви. Це те, без чого ввічлива та чемна людина не може обійтися. Вона приносить щастя в дім. Від неї стає тепліше. Її не можна купити в жодному магазині. Це... (*усмішка*). Отже, подаруйте свою усмішку мені, однокласникам. Вона принесе удачу, зігріє нас своїм теплом.

— Покажіть цеглинки, які відповідають слову *тепло*. (*Цеглинки жовтого, червоного, помаранчевого кольорів.*) Покажіть цеглинки, які відповідають слову *добро*. Поясніть вибір цеглинок.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Сьогодні ми з вами вирушимо в увяну подорож до лісу з водоймою. Довгим журавлиним ключем літо відлетіло у вирій. Осінь взялася наводити лад, чарівним пензлем позолотила ліси, гаї й запросила в гості ранкову прохолоду. А ще прихопила зі собою кухлик. З нього вона розсівала на землю дощик. Кружляла осінь навколо кожного деревця, кущика, травинки. То одягала в осінні барви листя, то сильним вітром зривала його. Намагалася закутати ліс сірим туманом від затяжних осінніх дощів. Але ліс цього ще не хотів.

— А що роблять у цю пору тварини?

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні будемо робити нові відкриття: досліджуватимемо слова — назви дій.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 15.

- Виконання завдання 1–2.

— Я запрошую вас завітати до тваринок лісу та водойм.

Дослідження мовних явищ. Робота над малюнком «сонечко».

— Відгадайте загадку.

На свитині червоненькій
має латочки чорненькі.
На листочок сяє вмить,
як жариночка горить. (*Сонечко*)

Леся Вознюк

<http://posnayko.com.ua/ru/reader/knizhnaya-polka/zagadki-schitalki-chistogovorki-skorogovorki/zagadki-o-nasekomyh-203.html>

— Яку назву має комаха, зображена в підручнику? (*Сонечко.*)

— Що робить сонечко? (*Спить.*)

— Діти, а ви що робите, коли вранці прокидаєтесь? Скажіть одним словом. (*Умиваюся, витираюся, снідаю, іду, навчаюся, граюся, читаю...*)

— А що робить жучок сонечко, коли прокидається? (*Літає, сидить, шукає, ховається...*)

Робота над малюнком «качка».

Швидко ласти одягнула
і до річечки чкурнула.
Покупалась, стрепенулась
і сухою повернулась. (*Качка*)

Леся Вознюк

— Що робить качечка? (*Пливе, летить, їсть.*)

Качки, гуси, лебеді завжди виходять із води сухими. Тому що вони своїм дзьобом змашують пір'я жиром, який міститься біля хвостика.

— Незабаром перелітні птахи будуть відлітати в теплі краї. А чому птахи залишають батьківщину? (*Взимку немає їжі для них.*)

— Назвіть перелітних птахів.

— А чи знаєте ви, що птахи дотримуються певного порядку під час перельоту? Так їм зручно і легко летіти. Найкращий порядок у журавлів. Вони летять ключем. Шеренгою, крило до крила, летять гуси. Качки шикуються в одну лінію одне за одним. А от у шпаків, дроздів, щигликів та інших маленьких птахів ніякого порядку немає.

Робота над малюнком «півень». Робота в парі.

Першим прокидається,
з сонечком вітається.
Ген аж на сусідні села
лине пісенька весела. (*Півень*)

Леся Вознюк

— Що робить півник? (*Ходить, співає, шукає.*)

Діти ставлять одне одному запитання, наприклад: *А чи відлітає він у теплі краї? Чому?*

Робота над малюнком «білка». Робота в парі.

Сама мала, шубка пухка,
з гілки на гілку стрибає,
шишки, горішки збирає. (*Білка*)

Леся Вознюк

— Що роблять білочки? (*Виглядають, сушать, стрибають.*)

— А чи знаєте ви, що білки заготовляють їжу на зиму? Проте ніколи не запам'ятовують, де вони заховали запаси. Хто перший знайшов, той і їсть.

— Яке питання можна поставити до слів *літає, плаває, стрибає*. (*Що робить?*) Ці слова називають дію, яку можуть виконувати люди, птахи, комахи, звірі, рослини, явища природи.

Діти розглядають сюжетні малюнки: дівчинка поливає квіти, хлопчик їде на велосипеді, діти годують голуба. Учитель / учителька ставить запитання: — Що робить дівчинка? Що робить хлопчик? Що роблять діти?

Фізкультхвилинка.

Діти стають у коло. Домовляються, що кожний колір буде вказувати на певний рух (червона цеглинка — стрибати, жовта — плескати в долоні, синя — присідати...). Ведучий / ведуча (або вчитель / учителька) піднімає цеглинки, діти виконують дії.

- Виконання завдання 3. Робота над віршем «Ведмедик» Галини Мирослави.

Вправа «Передбачення за заголовком».

Читання учнями (учителем / учителькою). Робота над змістом твору.

— Про кого розповідається у вірші? Що роблять ведмеді взимку? А що — влітку? Про які факти ви дізналися вперше? А що ви знали раніше? А що ви ще знаєте про цю тварину?

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Вправа «Квест-цікавинка».

Бурий ведмідь має чудову пам'ять. Він завжди пам'ятає місця, де ростуть гриби і ягоди. І з'являється там саме тоді, коли вони дозрівають.

Ці тварини відмінно лазять по деревах, як альпіністи. Але дорослих ведмедів гілки не витримують, тому вони цього не роблять.

Клишоногим бурого ведмеда прозвали через його ходьбу. Він спочатку крокує двома лівими лапами, а потім двома правими.

Гра «Закінчи речення».

Вранці я прокидаюся, ..., ..., ...

У школі ми читаємо, ..., ..., ...

Після уроків Оля гуляє, ..., ..., ...

У неділю я відпочиваю, ..., ..., ...

— Скільки слів у першому реченні? Другому? Третьому? Побудуйте з цеглинок схеми речень.



Гра «Хто як подає голос».

Учитель / учителька демонструє зображення собаки, кішки, корови, жаби. Учні складають речення за зразком: *Собака гавкає; корова мукає; ...*

Гра «Хто що робить». Робота в групах.

Клас об'єднано у дві групи. Одній групі вчитель / учителька демонструє малюнки (лікар, художник, музикант, дизайнер, кухар, касир, архітектор...). Вони показують пантоміму своїм суперникам. Учні з іншої групи відгадують професію, яку вони побачили, і називають слова — назви дій.

Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа.

Роль — ведмідь. Аудиторія — заєць. Формат — лист. Тема — зимова сплячка.

Зразок мінітексту:

Добрий день, зайчику!

Вирішив написати тобі листа про своє життя восени. Я вже готуюся до зимової сплячки. Зараз намагаюся наїстися рибки, щоб солодко спалося взимку. А тобі як живеться?

Дуже чекаю на твого листа.

Твій друг Ведмідь

III. Заключна частина.

Гра «Виправ помилку».

Їжак літає, орел пише, гуска плаває, риба бігає...

— Яку таємницю української мови ви дізналися? (До слів можна ставити питання що робить?, що роблять?)

Рефлексійна вправа «Смайлик».

- Мені все вдалося.
- Було трохи важко.
- Нічого не зрозуміло.

Урок 10. Рядок. Проведення прямих горизонтальних ліній (с. 16, № 4–8)

Мета. *Навчальна:* дати учням уявлення про сітку зошита, робочий рядок; учити писати прямі горизонтальні лінії.

Розвивальна: розвивати увагу, мовлення учнів.

Виховна: виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, LEGO-цеглинки, предметні малюнки, картки для виконання підготовчої вправи.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу. *Вправа «Мій настрій».*

Учні показують жестами, із яким настроєм вони розпочинають урок.

— Перевіримо, чи готові ви до уроку письма. Вам будуть потрібні навчальні посібники, LEGO-цеглинки, кольорові олівці.

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

Повторення правил письма.

— Діти, пригадайте, як потрібно правильно сидіти за партою під час письма, тримати зошит, олівець.

— Як потрібно поставити ноги? Як тримати спину? Яке положення голови? Де необхідно тримати лікті? Перевірте відстань між партою і грудьми.

Гра «Будь уважним».

Учитель / учителька демонструє (або проєктує на екран) предметні малюнки: кораблик, вікно, веселку, будинок. Діти називають, якими лініями виконано малюнок (прямими, ламаними чи хвилястими).

Пальчикова гімнастика.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці розпочнемо прописувати прямі горизонтальні лінії.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с.16.

- Виконання завдання 4.

Виконання руханки.

— Що роблять діти на відео?

Відгадування тварин за ознаками.

- Виконання завдання 5.

— Уважно роздивіться малюнки. Кого ви впізнали? Порахуйте тварин. Де можна побачити цих тварин? Як пересуваються ці тварини?

Пальчикова гімнастика. Вправи з олівцем.

Прокручувати олівець між долоньками (від кінчиків пальців до зап'ястя). Можна спробувати одночасно два олівці.

- Виконання завдання 6.

— Наведіть контури тварин кольоровими олівцями: білочку — помаранчевим, верблюда — коричневим, жабку — зеленим, метелика — червоним. «Засвітіть» стільки ліхтариків, скільки зображено тварин.

— Оцініть свою роботу.

Хвилинка відпочинку.

Вправа 1. «Гра на фортепіано»: почергове піднімання по одному пальцю, відриваючи його від кришки парти. Починати потрібно з мізинця.

Вправа 2. Колові рухи кистями рук.

- Виконання завдання 7.

Письмо вертикальних ліній.

— Розгляньте завдання в першому рядку. Це короткі прямі лінії. Їх потрібно писати зліва направо так, щоб не виходити за межі пунктирних ліній. Подібні лінії ви проводили олівцем. Зараз напишемо короткі прямі в рядку. Пишемо кожен рядок на рахунок «раз».



Учитель / учителька починає рахувати, учні «пишуть» у повітрі над зразком, проводять лінії по пунктиру, з'єднують крапки, потім пишуть самостійно. Варто звернути увагу на те, що відстань між лініями повинна бути однаковою.

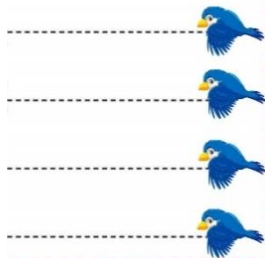
- Виконання завдання 8. Самооцінювання.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Вправа «Шлях».

— Проведіть лінії у повітрі.

— Допоможіть пташці намалювати дорогу, якою вона буде відлітати в теплі краї.



— Допоможіть білочці зібрати всі горішки.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Що нового ви дізналися на уроці? Як називають лінії, які утворюють рядок? Як називають лінію, яка проходить між рядками? Які лінії ви вчилися писати?

Вправа «Піраміда позитивних почуттів».

— Побудуймо «Піраміду позитивних почуттів».

Учитель / учителька протягує долоню вперед, а учні підходять і по черзі кладуть свої долоньки зверху, будуючи піраміду. Кажуть: «Сьогодні на уроці мені найбільше сподобалося...».

Урок 11. Слова — назви чисел (с. 17-18, № 1-5).

Робота з дитячою книжкою

Мета. *Навчальна:* навчити впізнавати і розрізняти слова — кількість предметів, ставити до слів питання *скільки?*; учити розповідати про свої враження від прослуханих творів.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, уміння висловлювати свою думку.

Виховна: виховувати бережне ставлення до природи, вміння милуватися нею.

Засоби навчання. Набори малюнків із зображеннями предметів, LEGO-цеглинка, паперова ромашка з пелюстками.

Інтеграція. Математична та природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Побажання».

— Діти, розпочнімо урок з побажання. *Наприклад:*

- Доброго ранку, Марійко! Я бажаю тобі гарного дня.
- Доброго ранку, Лесику! Я дуже радий тебе бачити.
- Вітаю тебе, Тетяно! Я хочу, щоб день у тебе був щасливим!

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Відкритий мікрофон».

- Діти, скільки у нашій класній кімнаті хлопчиків?
- Чи є хлопчики з однаковими іменами? Скільки їх?
- Скільки у нашій класній кімнаті дівчаток?
- Чи є дівчатка з однаковими іменами? Скільки їх?

Робота з конструктором.

- Будемо виконувати вправи за допомогою цеглинок.
- Викладіть стільки цеглинок, скільки вікон у класній кімнаті. Порахуйте їх.
- Викладіть стільки цеглинок, скільки учительських столів.
- Викладіть стільки цеглинок, скільки вазонів на першому вікні.
- Викладіть стільки цеглинок, скільки телевізорів.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні найуважніші дітки відкриють ще одну таємницю української мови. Ми дізнаємося про слова, якими називають числа.

Робота з навчальним посібником на с. 17–18.

- Виконання завдання 1. Робота з малюнком.

— Я запрошую вас завітати на галявину. Веселі та радісні дітки відпочивають у дружньому колі. Який настрій у дітей?

- Виконання завдання 2. Дослідження мовних явищ.
- Скільки дітей на малюнку?
- Скільки хлопчиків на малюнку? Скільки дівчаток?
- Скільки діток має світле волосся?
- Скільки діток з темним волоссям? А з кучерявим?
- Біля кого ви хотіли б стояти?
- А з ким би вам хотілося подружитися?
- Скільки всього метеликів?
- Скільки метеликів блакитного кольору?
- Скільки рожевих метеликів?
- Скільки всього квітів?
- Скільки сонечок?

Ознайомлення з правилом.

Учитель / учителька показує дві цукерки, три книжки, один дзвінок, чотири синички.

- Скільки у мене в руці цукерок?
- Скільки книжок?
- Скільки дзвоників?



— Скільки синичок?

- Виконання завдання 3. Дослідження мовних явищ.

Робота над малюнком.

— Відгадайте загадку.

На свитині червоненькій
має латочки чорненькі.
На листочок сяде вмить,
як жариночка горить. (*Сонечко*)

Леся Вознюк

<http://posnayko.com.ua/ru/reader/knizhnaya-polka/zagadki-schitalki-chistogovorki-skorogovorki/zagadki-o-nasekomyh-203.html>

— Яку назву має комаха, зображена в підручнику? (*Сонечко.*)

— А що ще ми називаємо сонечком? (*Найбільшу зірку на небі. Мама називає свою дитину.*)

В українській мові є слова, які мають однакові назви, але різне значення.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 4.

Читання лічилки Лесі Вознюк. Залежно від рівня підготовленості школярів, лічилку читає вчитель / учителька або діти.

— Назвіть тварин, які згадуються у лічилці. Яким одним словом їх можна назвати? (*Комахи.*)

— Розкажіть лічилки, які ви використовуєте під час гри.

Вивчення лічилки напам'ять за допомогою QR-коду

- Виконання завдання 5.

— Розгляньте уважно малюнок. Кого ви бачите? Як називаються комахи?

— А тепер назвіть комах, про яких ми читали в лічилочці.

— Зафарбуйте лише тих комах, про які йдеться в лічилці.

— Оцініть свою роботу.

Робота з дитячою книгою. Володимир Лучук. «Найрідніші слова».

<https://mala.storinka.org/%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%B8%D0%BB%D0%BA%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BB%D1%83%D1%87%D1%83%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D1%96%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%B8%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D1%80%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%96%D1%88%D1%96%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0.html>

Читання вчителем вірша «Горидуб» . Робота над усвідомленням тексту.

— Яке дерево зустрічається у лічилочці? (*Дуб.*)

— А які імена?

— Що виросте з дубочка? (*Дуб.*)

— Чому Дмитрусь стане Дмитром, а Петрусь — Петром? (*Хлопчики виростуть і стануть дорослими.*)

— Коли хлопчики стануть дорослими, де вони планують зустрітися?

— Скільки діток згадано у лічилочці? (*Двоє.*)

Промовляння лічилки по складах.

3. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Виправ помилку».

На одній руці є п'ять пальців; на небі два сонечка; у класній кімнаті чотири вікна; за партою сидить один учень.

III. Заключна частина.

Використання стратегії «Ромашка Блума».

Просте: Що цікавого було сьогодні на уроці?

Уточнювальне: Я правильно зрозуміла, що діти сьогодні працювали старанно?

Пояснювальне: Про яку таємницю української мови ви дізналися?

Творче: Що було б, якби люди не вміли рахувати та відповідати на питання *скільки?*

Оцінне: Як ви оціните свою роботу на уроці?

Практичне: Де ми використаємо отримані знання?

Урок 12. Ознайомлення зі сіткою зошита (с. 19, № 6–9)

Мета. *Навчальна:* дати учням уявлення про сітку зошита.

Розвивальна: розвивати увагу, мовлення учнів.

Виховна: виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, LEGO-цеглинки, предметні малярки, контейнер з манкою.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Чого я хочу навчитися в школі?»

— Діти, хто з вас любить ходити до школи? Чому саме?

— Чого ви очікуєте від навчання у школі?

Учитель / учителька називає різні аргументи на користь навчання у школі. Якщо учні погоджуються, то плещуть у долоні, якщо ні — стрибують.

- Навчатися читати.
- Придумувати дражнилки однокласникам / однокласницям.
- Спостерігати за природою.
- Навчитися дружити.
- Правильно переходити вулицю.
- У коридорі школи їздити по поручнях.
- Розв'язувати цікаві задачі.
- Вчитися писати літери, склади, слова та речення.
- Грати в м'яча на проїжджій частині вулиці.
- Кожного дня дізнаватися щось нове.

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

Вправа «Відкритий мікрофон».

— Діти, пригадайте, як потрібно правильно сидіти за партою під час письма.

— Як потрібно поставити ноги? Як тримати спину? Яке положення голови? Де необхідно тримати лікті? Перевірте відстань між партою і грудьми. Як потрібно тримати олівець?

— Назвіть шкільне приладдя, яке ви сьогодні приготували на урок.

— Який предмет вам допомагає писати та малювати?

Робота з конструктором. Робота в групах.

— За допомогою цеглинок створіть великий олівець.

— Діти, подивіться, які чудові олівці вийшли у вас.

— Які правила користування олівцем ви знаєте?

2. Мотивація навчальної діяльності.

— Діти, я вас вітаю. Сьогодні ми вперше розпочнемо працювати на сторінці посібника з косими лініями. А чи знаєте ви, що на таких сторінках ми писатимемо слова та речення? Хочете навчитися?

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Отже, сьогодні ми ознайомимося із сіткою зошита і вивчимо назви ліній у зошиті.

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота в навчальному посібнику на с. 18–19.

- Ознайомлення із сіткою зошита.

— Порівняйте рядки на с. 16 і на с. 19. Що ви помітили? (*Рядки вузькі. Між рядками є ще одна лінія, є косі лінії.*)

— У зошиті є різні лінії. Кожна має свою назву: верхня рядкова й нижня рядкова утворюють рядок (*учитель / учителька показує всі лінії на дошці, їх назви повторюють усі учні*). Між рядками проходить міжрядкова лінія. Праворуч чи ліворуч сторінки є вертикальна лінія — поле. Ви вже знаєте, що за цю лінію не можна виходити, коли пишете.

— Назвіть лінії, які я показую на дошці / по телевізору. Відшукайте їх у зошиті.



— Підніміть кисть правої руки вгору. Тепер розчепірте пальці. Потім по черзі згинайте їх у кулачок, починаючи з великого.

— Покладіть олівець на стіл. Перекочуйте його вперед–назад однією долонею, а потім — другою.

— Спробуйте виконати цю вправу з двома олівцями.

- Виконання завдання 7.

Учні зафарбовують у жовтий колір основний рядок. Помаранчевим олівцем наводять верхню рядкову лінію, блакитним — нижню рядкову лінію, фіолетовим — косу лінію, а олівцем червоного кольору наводять міжрядкові лінії.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 8. Завдання за вибором.

— Оцініть свою роботу.

Хвилинка відпочинку.

Колові рухи кистями рук.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Скопіюй».

— Роздивіться уважно сітку зошита. Спробуйте намалювати її у контейнері з манкою.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Що нового ви дізналися на уроці? Як називають лінії, які утворюють рядок? Як називають лінію, яка проходить між рядками? Які лінії ви навчилися писати?

Вправа «Квітка подяки».

Діти по колу передають квітку і кажуть, кому і за що її дають.

Наприклад: «Я передаю цю квіточку Матвію, за те що він старанно сьогодні на уроці виконував завдання»; «Я передаю квітку Софії, тому що вона активно відповідала на уроці».

2. Виконання завдання 9 на с. 19.

— Пригадайте, як ви працювали сьогодні на уроці. Оцініть свою роботу.

Урок 13. Службові слова (с. 20-21, № 1-6)

Мета. *Навчальна:* учити учнів розрізняти службові слова.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, спостережливість, уміння порівнювати; збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Предметні малюнки, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Подаруй усмішку».

— Притуліться долоньками одне до одного. Усміхніться. Нехай тепло сердець передається одне одному, а іскорка добра долетить до кожного з нас.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Чарівна торбинка».

У торбинці містяться картки із зображеннями продуктів харчування (цукерка, морква, яблуко, чипси, печиво, булочка, перець, помідор, огірок, шоколад, кока-кола, йогурт, банан, апельсин). Діти по черзі дістають із торбинки одну із карток і розповідають від імені зображення про його користь чи шкоду.

Наприклад: «Я — йогурт. Я смачний. Мене люблять і діти, і дорослі. Я — корисний продукт. У мені міститься вітамін росту»; «Я — шоколадна цукерка. Я смачна, мене люблять їсти чимало людей»; «Я — лимон. Я дуже кислий, але...»; «Я — бутерброд. На мені є і сир, і...».

Гра «Упізнай професію».

Ножиці, гребінець, фен — це речі ... (*перукаря*).

Комп'ютер, книжка, ручка — це речі ... (*учителя*).

Каструля, сковорідка, миска — це речі ... (*повара*).

Вправа «Відкритий мікрофон».

— Що вам сьогодні приготували на сніданок?

— Яка ваша улюблена страва?

— Яку страву ви допомагали готувати?

Вправа «Слухняний ротик».

Робота над чистомовкою.

Учитель / учителька читає чистомовку. Учні повторюють.

Та-та-та, та-та-та — на столі лежить капуста.

Ва-ва-ва, ва-ва-ва — дуже солодка морква.

На-на-на, на-на-на — візьмемо багато борошна.

Ольга Придаток

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми ознайомимося зі службовими словами.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником (с. 20-21).

- Виконання завдання 1.

— Хто зображений на першому малюнку? А на другому? Чому діти так одягнені? Що вирішив приготувати хлопчик? А дівчинка? Чому ви зробили такі припущення?

- Виконання завдання 2.

— Що в хлопчика на столі? Що лежить під качалкою? А що міститься у пакеті? Що лежить на деку для випічки? Що стоїть перед деком? Що стоїть біля пакета з борошном?

— Що в дівчинки на столі? Що лежить між морквою та баклажаном на тарілці? Що лежить біля капусти? Як ви гадаєте, що вариться у каструлі? Що ви бачите біля каструлі?

— Поставте питання до слів *на, між, і, біля*.

Висновок: В українській мові є слова, до яких не можна поставити питання. Це — службові слова.



Круги Ейлера–Венна

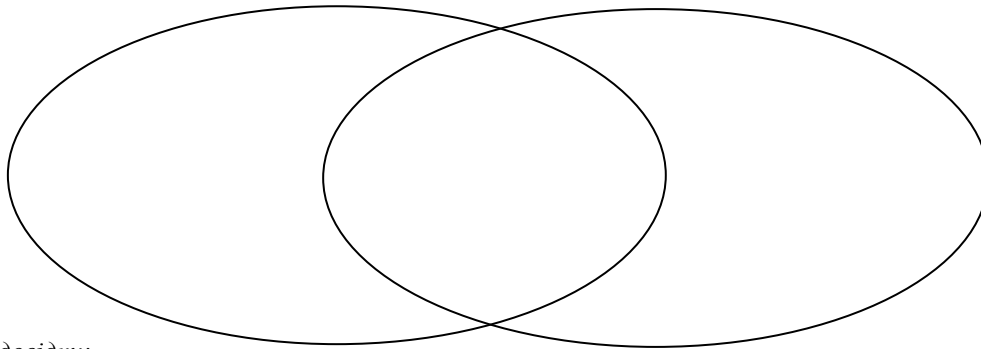
Хлопчик в одязі повара

Відмінне

Дівчинка в одязі повара

Схоже

Відмінне



Слова для довідки:

печиво, борщ, страви, борошно, сіль, деко для випічки, каструля, ополоник, капуста, морква, баклажан, помідор, тісто, качалка, фартух, ковпак кухаря.

- Виконання завдання 3.

— Коли страва вже готова, то беремося за сервірування столу.

— Розгляньте уважно малюнок. Скільки всього предметів викладено на столі? Скільки предметів посуду? Якими предметами користувалися ви? Що лежить під виделкою? Що лежить біля тарілки? Що розміщено між виделкою та ножом? Що стоїть біля ложки? Що розміщено між виделкою та ложкою? Що лежить біля чашки?

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 4.

Учні обговорюють, які правила поведінки за столом вони знають. Перегляд відеоролика.

- Виконання завдання 5.

— Коли смачно поснідали, то можна відпочити. Запрошую вас до кімнати.

— Що висить на стіні? Що стоїть на підлозі? А на килимку? Де сидить лялька? Яка іграшка розташована між кубиками? Що стоїть на столі? Де стоїть ваза? Що лежить під столом? Скільки всього кубиків у кімнаті? Скільки ляльок?

— Обведіть предмети за завданнями посібника.

— Назвіть слова, які допомогли тобі знайти предмети.

- Виконання завдання 6.

Читання скоромовки Сергія Пантюка «Перша скоромовка».

Залежно від рівня підготовленості школярів, скоромовку читає вчитель / учителька або діти.

— Спочатку промовте скоромовку повільно: так, як повзе черепаха. А потім швидко: так, як стрибає зайчик від лисички.

— Які службові слова ви впізнали? Де лис? Де сич? Де горобчик?

«Щоденні 5». Робота зі словами.

Стріха — нижній край солом'яної покрівлі, який звисає над стіною.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Корисно — шкідливо».

- На обід ви вибрали борщ, котлету з гречаною кашею, овочевий салат, компот.
- Ви пішли до зоопарку і не поснідали.
- Ви купили груші, вимили їх, потім з'їли.
- Замість вечері з'їли бутерброд і запили газованим напоєм.
- Ви виростили зелену цибулю, огірок і помідор, потім з овочів зробили салат.
- На сніданок, обід та вечерю ви їсте тільки макарони.

Гра «Мій улюблений овоч чи фрукт».

Учні одягають маску улюбленого овоча чи фрукта і розповідають про нього від свого імені за планом:

- Хто я?
- Де расту?
- Який / яка за кольором?

- Який / яка за смаком?
- Яка від мене користь?
- Які страви можна приготувати?

III. Заключна частина.

Вправа «Мій настрій».

- Зелена цеглинка: *Мені було цікаво...*
- Червона цеглинка: *Мені було важко...*
- Жовта цеглинка: *Мені не сподобалося...*
- Синя цеглинка: *Я хочу...*

Рефлексія.

- Про що ви дізналися на уроці?
- Оцініть свою роботу на уроці.



Урок 14. Письмо коротких та подовжених похилих ліній (с. 22, № 7–9)

Мета. *Навчальна:* учити дітей орієнтуватися в графічній сітці зошита, проводити паралельні похилі лінії, наводити контури зображень.

Розвивальна: розвивати мовлення учнів, увагу, логічне мислення.

Виховна: виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, LEGO-цеглинки, аркуші паперу, ножиці, картки з буквами і картки для виконання вправи «Веселка», лоточок з манкою.

Інтеграція. Галузь технологій, математики.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Очікування».

— Що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?

Наприклад:

- Я прийшов / прийшла на урок...
- На уроці треба бути...
- Разом зі мною мої...
- Вони мене...
- Мені це...
- Я готовий / готова до...

— Я бажаю всім учням гарного настрою, цікавого спілкування.

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

Гра «Прогноз погоди».

У кожного учня — аркуш білого паперу, ножиці.

— Мабуть, немає людей, яких не цікавить прогноз погоди. Що означає слово *прогноз*? (*Передбачення, якою буде погода: сонячно, вітряно, випаде дощ чи похолодає...*). Часто прогноз погоди зображають умовними знаками. Вам відомо, як можна показати сонячний день? (*Зобразити сонечко.*)

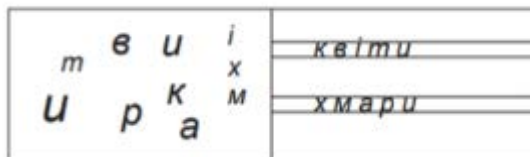
— Виріжте з паперу сонечко. Яку форму має сонечко? (*Воно кругле.*)

Учні вирізають кружечок. Потім — хмаринку, вона може бути довільної форми. Викладають на парті зображення хмарної погоди (частково накладають хмаринку на сонечко), похмурої (закривають сонечко хмаринкою).

— І ось хмаринка затулила все сонечко. Заплакала хмаринка і послала на землю дощик. Намалюйте косі лінії дощику.

2. Мотивація навчальної діяльності.

— Розгляньте картку Даринки і Миколки. Полічіть, скільки букв ліворуч на картці Даринки. (10) А картці Миколки? (10) Які за розміром букви на Даринчиній картці? (*Різні.*) А на Миколчиній? (*Однакові.*) Як розміщені букви на кожній картці? (*Ліворуч — розкидані, праворуч — у два однакові ряди.*) Чи однакові букви на картках? (*Так, однакові.*) Діти, на чій картці ви можете прочитати слова? (*На правій частині.*) Чому? (*Тому що букви всі однакового розміру, розміщені в рядок.*)



Повторення правил.

- Правильно сиди під час письма.
- Правильно клади зошит.
- Правильно тримай олівець / ручку.

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні ми з вами навчимося писати лінії дощику та лінії, які трапляються у буквах, а саме: короткі та подовжені похилі лінії.

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с.22.

- Виконання завдання 7. *Пальчикова гімнастика.*
- Виконання завдання 8.

Орієнтування у графічній сітці зошита.

— Пригадайте, як називають лінії, які утворюють рядок. (*Верхня рядкова і нижня рядкова.*) Як називається лінія, яка проходить між рядками? (*Міжрядкова.*)

— Як називається лінія, яка проходить через верхні, нижні та міжрядкові лінії? (*Похила лінія.*)

— Зараз вам потрібно провести лінії.

Коротку похилу лінію починаємо писати від верхньої рядкової лінії, ведемо до нижньої рядкової в напрямку «на себе», тобто на середину грудей (за умови, якщо зошит лежить правильно).

[«Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі» Навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання педагогічних закладів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Упорядник Янко Наталія Олексіївна. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв Кафедра мов і методики їх викладання.](#)

— А тепер візьміть контейнер з манкою і пропишіть коротку похилу лінію декілька разів.

— Проводьте лінії у навчальному посібнику самостійно.

Самооцінювання своєї роботи.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 9.

— Розгляньте завдання першого рядка. Це подовжена похила лінія. Що вона вам нагадує? А мені така лінія схожа на слід від дошової краплини (порівняйте з малюнком).

Починаємо писати пряму похилу лінію від верхньої рядкової лінії в напрямку «на себе», перетинаємо нижню рядкову і ведемо до нижньої міжрядкової лінії. Відстань між паличками повинна бути однаковою.

[«Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі» Навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання педагогічних закладів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Упорядник Янко Наталія Олексіївна. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв Кафедра мов і методики їх викладання.](#)

Учитель / учителька повільно виконує вправу на дошці і водночас пояснює процес написання, застерігаючи учнів від можливих помилок.

Дітям пропонується написати в повітрі, а потім — у лоточку з манкою.

Учні виконують письмо в навчальному посібнику.

Фізкультхвилинка «Повітряна кулька».

- Виконання завдання 9 (продовження).

Діти розглядають завдання в четвертому та п'ятому рядку. Виконують за зразком.

— Починаємо писати пряму похилу лінію від верхньої міжрядкової лінії в напрямку «на себе», перетинаємо верхню рядкову і ведемо до нижньої рядкової лінії.

[«Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі» Навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання педагогічних закладів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Упорядник Янко Наталія Олексіївна. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв Кафедра мов і методики їх викладання.](#)

Потім діти розглядають завдання в першому та четвертому рядках. Порівнюють довгі лінії: дві лінії починаються біля міжрядкової лінії й закінчуються на нижній рядковій. Наступні дві лінії теж довгі, але починаються біля верхньої рядкової лінії, а закінчуються біля міжрядкової, нижче рядка.

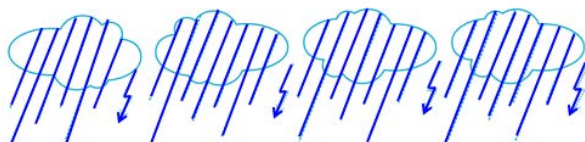
Важливо, щоб відстань між лініями була однаковою.

Самооцінювання своєї роботи.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Тренувальні вправи.

Діти проводять лінії дощу в повітрі.



«Щоденні 5». Письмо для себе.

— Обведіть тільки короткі похилі лінії.

Картка 1.

– **трава, повар, сир, молоко** — *рукописний текст*

Картка 2.

– **торт, виделка, тарілка, чай** — *рукописний текст*

Картка 3.

– **Компот, родзинка, борошно, сік** — *рукописний текст*

III. Заключна частина.

Вправа «Веселка».

На аркушах паперу діти наводять по пунктирних лініях кольори веселки, яка з'являється після дощу.

Виконання завдання 10. Самооцінювання.

Урок 15. Поняття про речення (с. 23, № 1–3)

Мета. *Навчальна:* сформувати поняття про речення, вчити складати речення та розповідати про свої враження від прослуханих творів.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Силуетні зображення, картки зі схемами речень, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Я — сонечко».

— Уявіть, що ви — маленькі сонечка. Такі жовті, теплі, лагідні. Простягніть рученятка одне одному. А тепер привітаймося із сонячними промінцями. Який у вас настрій?

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

Вправа «Слухняний ротик». *Робота над чистомовкою.*

Ик-ик-ик, ик-ик-ик — вже кипить чайник.

Ос-ос-ос, ос-ос-ос — пил збирає пиросос.

Аска-аска-аска, аска-аска-аска — у нас новенька праска.

Он-он-он, он-он-он — дзвонить мамин телефон.

Ольга Придаток

2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Робота над загадкою.

Дощ іде — то не біда,

не страшна мені вода.

Хай плющить, сніжить — не лихо,

всім зі мною любо й тихо.

Хто я? (*Парасолька*)

Наталія Любиченко

[Любиченко Наталія. Хто ж озвався? Загадки. - К.: ПВП «Задруга» 2006](#)

Вправа «Відкритий мікрофон».

— У кого з вас є парасолька? Чи любите ви з нею ходити під дощем? Якого вона кольору? А для чого ще призначена парасолька? (*На морі, біля річки люди ховаються під парасолькою від сонця.*)

— Так, парасолька, або парасоль (рідко парасоль, парасольник), розм. зонтик, зонт — пристрій, призначений для захисту від опадів (дощу чи снігу), або від сонячних променів. Але як пояснити друзям, що таке парасолька?

Вправа «Асоціативний куц».

— А що таке парасолька? (*Барвіста, захист, дощ, пляж, велика, складена.*)

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми навчимося будувати речення. Щоб ви вміли не лише пояснити, що таке парасолька, а й правильно спілкуватися.

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 23-24.

• Виконання завдання 1. Мовне дослідження.

— Назвіть зображений предмет. (*Парасолька.*)

— Скільки слів ви назвали? (*Одне.*) Це речення з одного слова. Розгляньте, як схематично його позначено.

— Послухайте наступне речення: «Чим корисна парасолька?». Скільки слів у ньому? Що стоїть у кінці речення? Як позначено перше слово на схемі?

— Послухайте останнє речення: «Гарна парасолька!». Скільки слів у ньому? Як називається знак у кінці речення?

Ознайомлення з правилом.

• Виконання завдання 2.

— Назвіть зображені предмети. (*Телефон, пиросос, фен, ноутбук.*)



— Побудуйте речення за схемою.

— Повторіть нове поняття. (Речення складається зі слів. У реченні може бути одне, два, три й більше слів.)

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 3.

Обговорення правил безпечної поведінки під час користування електроприладами.

— Оцініть свою роботу.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Домашні помічники».

— Який предмет побутової техніки допоможе, якщо:

- зім'явся одяг;
- у кімнаті пил, слід прибрати;
- висушити волосся;
- потрібно приготувати чай;
- необхідно дізнатися новини.

Практична робота. Робота в парах.

Складання речень про предмети побутової техніки.

Наприклад: Наш холодильник зручний і красивий. Він двокамерний. У морозильній камері зберігається морозиво. Холодильник допомагає зберігати продукти.

Гра «Так — ні».

Щоб уникнути небезпеки під час користування предметами побутової техніки, Гвинтик і Шпунтик підготували для вас правила із «спотиканочками». Якщо правило істинне, то ви промовляєте «так», а якщо помилкове — «ні».

- Не користуйтеся несправними предметами побутової техніки.
- Залишайте без нагляду предмети побутової техніки, які працюють.
- Якщо виникла якась проблема, негайно розпочинайте ремонт самостійно.
- Перед початком роботи ознайомтеся з інструкцією щодо користування побутовим приладом.
- Закінчивши роботу, перевірте, чи все вимкнено.
- Ніколи не торкайтеся електроприладів мокрими чи вологими руками.

Гра «Продовж речення».

Пилососом я ... (збираю пил).

По телефону я ... (спілкуюся з друзями).

Праскою я ... (прасую речі).

У мультиварці я ... (готую кашу).

За допомогою годинника я ... (дізнаюся час).

У пральній машині я ... (перу речі).

У холодильнику я ... (зберігаю йогурт).

По телевізору я ... (переглядаю мультфільми).

У мультихвильовій печі я ... (розігріваю обід).

Гра «Вирощуємо речення».

Учитель / учителька пропонує кожній дитині взяти по 1 цеглинці (одне слово). Діти називають слово. Педагог поступово додає по 1 цеглинці, діти доповнюють по 1 слову.

Фен.

Фен сушить.

Фен сушить волосся.

Фен сушить мокре волосся.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Продовж речення».

На уроці мене зацікавило...

Для мене сьогодні важливим було...

Було важко...

Сьогодні я зрозумів / зрозуміла...

— Оцініть свою роботу на уроці.

Урок 16. Письмо ліній із заокругленням вгорі, похилих ліній. Розвиток мовлення (с. 24, № 4–8)

Мета. *Навчальна:* повторити вивчене про речення. Закріпити вміння писати прямі вертикальні короткі та довгі лінії; учити писати лінії із заокругленням угорі.

Розвивальна: розвивати увагу, вміння орієнтуватися на сторінці прописів.

Виховна: виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, LEGO-цеглинки, картки для виконання підготовчої вправи, лоток із манкою.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Гра «У мене гарний настрій».

— Доброго ранку. Я — Марійка. Мені сьогодні усміхнулася матуся, тому в мене гарний настрій. А у вас? (*Діти по черзі розповідають про свій настрій.*)

— Перевіримо, чи готові ви до уроку письма. Вам будуть потрібні прописи, LEGO-цеглинки, кольорові олівці.

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

Повторення правил письма.

Учні пригадують, як потрібно правильно сидіти за партою під час письма (ставити ноги, тримати спину, положення голови, ліктів, відстань між партою і грудьми), тримати зошит, олівець.

Пальчикова гімнастика.

З'єднати прямі пальці рук. Виконувати рухи так, наче обвіюєшся віялом. Виконувати вправу 5–6 разів в одному темпі.

Вправи з олівцем.

Покласти олівець на парту. Натискати на нього так, наче на клавіші піаніно. Спочатку виконати вправу однією рукою, потім — двома на двох олівцях.

Повторення вивченого на уроці читання.

— Пригадайте, на яку тему ми спілкувалися на уроці читання. (*На тему «Побутова техніка».*) З чого складається речення? (*Зі слів.*) Скільки слів може бути в реченні? (*Одне і більше.*)

— Послухайте речення і викладіть на партах стільки LEGO-цеглинок, скільки слів у ньому.

Наприклад: Тато працює за комп'ютером. Сестричка ввімкнула чайник. Мама збиває міксером крем. Дзвенить телефон.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці будемо писати лінії із заокругленням угорі, похилі лінії.

3. Вивчення нового матеріалу.

Виконання завдань у навчальному посібнику на с. 24.

- Виконання завдання 4.

— Сьогодні ми підемо до магазину і виберемо... . Хочете дізнатися що? Тоді відгадайте загадку. Учитель / учителька читає загадку.

- Виконання завдання 5.

Підготовчі вправи до письма. Наведення зображення відгадки.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 6.

Коротку похилу лінію із заокругленням угорі починаємо писати трохи нижче від верхньої рядкової лінії (відступаємо від неї на 1/3 висоти робочого рядка). Ведемо лінію, заокруглюючи її праворуч вгору, торкаємося верхньої рядкової лінії, знову заокруглюємо і пишемо пряму похилу лінію до нижньої рядкової лінії.

[Упорядник Н. О. Янко. Джерело написано в розробці попереднього уроку.](#)

Учні кілька разів пишуть елемент у повітрі над зразком, у лоточку з манкою. Під лічбу пишуть три-чотири елементи. Учитель / учителька перевіряє, чи правильно учні тримають олівці, чи дотримують однакової відстані між елементами, окремим учням надає індивідуальну допомогу.

— Оцініть свою роботу.



Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 7.
 - *Перший рядок.*

Коротку похилу лінію починаємо писати від верхньої рядкової лінії, ведемо до нижньої рядкової у напрямку «на себе», тобто на середину грудей (за умови, якщо зошит лежить правильно).

Коротку похилу лінію із заокругленням угорі починаємо писати трохи нижче від верхньої рядкової лінії (відступаємо від неї на 1/3 висоти робочого рядка). Ведемо лінію, заокруглюючи її праворуч вгору, торкаємося верхньої рядкової лінії, знову заокруглюємо і пишемо пряму похилу лінію до нижньої рядкової лінії.

[Упорядник Н. О. Янко. Джерело написане в розробці попереднього уроку.](#)

- *Другий рядок.*

Починаємо писати пряму похилу лінію від верхньої міжрядкової лінії в напрямку «на себе», перетинаємо верхню рядкову і ведемо до нижньої рядкової лінії.

Другу починаємо писати пряму похилу лінію від верхньої рядкової лінії в напрямку «на себе», перетинаємо нижню рядкову і ведемо до нижньої міжрядкової лінії.

[Упорядник Н. О. Янко. Джерело написане в розробці попереднього уроку.](#)

— Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу. Розвиток мовлення.

Гра «Мисливець за словами».

Учитель / учителька читає слова, а діти оплесками долонь «ловлять» ті, які означають назву техніки.

Підручник, буква, телефон, журнал, журавель, фен, кіт, холодильник, пилосос, вікно, муха, телевізор, бджола, пральна машина, редька, праска, зошит, мікрохвильова піч, сорока, газова плита.

Вправа «Керуючий». Робота в групах.

— Уявіть, що ви керуєте магазином побутової техніки. Вам необхідно зробити оголошення для покупців, у якому ви повідомили б, яка саме побутова техніка є у вашому магазині.

Наприклад: «Шановні покупці! Запрошуємо вас до нашого магазину побутової техніки. Тут ви зможете придбати холодильники, пральні машини, комп'ютери, телефони та багато іншого. Будемо раді вітати вас у нашому магазині».

Гра «Впіймай лінію».

— У яких предметах є пряма лінія із заокругленням?

Чашка з вушком, ручка в парасольки, гачок у вудки, якір, хвіст у півня, коктейльна трубочка.

III. Заключна частина.

Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа (наприклад, лінія із заокругленням).

Роль — лінія із заокругленням.

Аудиторія — пряма лінія.

Формат — sms-повідомлення.

Тема — новини.

Зразок sms-повідомлення: Привіт, пряма лініє! Сьогодні мене вчилися писати першокласники.

І їм це вдалося! Твоя знайома лінія з заокругленням.

Самооцінювання.

— Оцініть свою роботу на уроці.

Урок 17. Поділ слів на склади (с. 25-27, № 1-5). Робота з дитячою книжкою

Мета. *Навчальна:* закріплювати знання про речення; сформувати поняття про поділ слів на склади; вчити будувати моделі слова та розповідати про свої враження від прослуханих творів.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Силуетні зображення на тему моря, картки зі схемами речень та складові моделі слів, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Природнича і математична галузі.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Смайлик настрою».

— Навчання стає легким, коли в людини гарний настрій. Усміхніться собі, усміхніться друзям. Гарного настрою усім!

— Сьогодні в нас незвичайний урок: ми здійснимо подорож до моря. А от яким транспортом — ви дізнаєтесь, коли відгадаєте загадку.

Без рук, без ніг, на животі ходить. (*Корабель*)

[Збірка "Народ скаже — як зав'яже: Українські народні прислів'я, приказки, загадки, скоромовки".](#)

[Упорядник Н. С. Шумада. Київ, Веселка, 1985.](#)

— Отже, ми подорожуватимемо на кораблі. Відчуємо прохолодний вітерець. Зустрінемо морських мешканців. А сонечко спостерігатиме за ними з висоти.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого.

Гра «Закінчи речення».

Учитель / учителька називає початок речення: *Вітрильник пливе...* Діти доповнюють: (*по морю; швидко; до берега...*). Аналогічно доповнюють речення: *Мартини літають...* *Сонечко...* *Хвилі...*

Графічний диктант. Робота з LEGO-цеглинками.

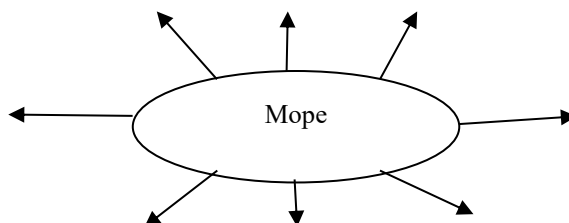
Учитель / учителька читає речення, а учні складають відповідні моделі: *Море спокійне. Повітря холодне. Куди пливе вітрильник? Вже видно берег!*

Вправа «Сенкан».

- *Що?* Корабель.
- *Який?* Великий, пасажирський.
- *Що робить?* Пливе, перевозить, гуде.
- *Враження від предмета.* Чудовий транспорт для відпочинку.
- *Висновок.* Судно.

2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Асоціативний куц».



Море, сонце, хвилі, шторм, медуза, дельфін, пісок, берег, відпочинок, катамаран, радість.

Вправа «Мікрофон». *Робота в парі.*

— Підніміть руки ті діти, які бували на морі. Які ваші враження? А тепер попрацюйте в парі. Розкажіть одне одному, як ви відпочивали влітку.

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні ми з вами навчимося ділити слова на склади. А також ознайомимося з віршами чудової поетеси Наталки Поклад.



4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 25–26.

- Виконання завдання 1.

— Кого ви бачите на малюнку? (*Мартина, камбалу, зірку, кита, черепаху.*) Скільки всіх тварин?

Дослідження мовних явищ.

— Кожне слово можна вимовити злито, а можна по частинах: *черепаха — че-ре-па-ха, чайка — чай-ка, камбала — кам-ба-ла.* Такі частинки називають складами. Повторіть нове поняття.

— Слова можна ділити на склади. Поставте лікоть на парту, а долоньку піднесіть до підборіддя. Скільки разів підборіддя торкнеться до долоньки під час вимови слова — стільки й складів у слові. Наголошений склад позначають скісною рисочкою над складом (*учитель / учителька демонструє*).

— Ви вже вмієте записувати модель речення. Складову будову слова теж можна зобразити графічно. Кожне слово позначатимемо прямокутником. У ньому буде стільки віконечок, скільки у слові складів. (*Учитель / учителька демонструє складові моделі слів.*)

— Розгляньте малюнки в посібнику. Скільки складів у кожній моделі слова? Упишіть кількість складів у клітинку біля кожної моделі.

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 2.

Учні переглядають мультфільм про підводних мешканців.

— Кого з підводних мешканців ви впізнали? Що цікавого про них дізналися? Хто сподобався найбільше? Про які факти ви дізналися вперше?

- Виконання завдання 3.

Читання вірша Наталки Поклад «Море».

Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота в групах.

На дошці — ромашка з пелюстками, на яких 6 типів запитань (прості, уточнювальні, пояснювальні, творчі, оцінні, практичні). У центрі ромашки вказано назву твору. Учні працюють у групах. Вони обирають запитання певного виду, обговорюють і відповідають.

Орієнтовні запитання:

Просте. Про яку подію йдеться у вірші?

Уточнювальне. Якщо я правильно зрозуміла / зрозумів, це море хвилі розгойдало?

Пояснювальне. Чи задоволені були мешканці моря, що дельфіни рибу гонять?

Творче. Чому медуза-соня зажурилася?

Оцінне. Чи правильно вчинив краб, коли заспокоював медузу?

Практичне. З яких джерел можна дізнатися про таємниці моря?

— Оцініть свою роботу на уроці.

Фізкультхвилинка.

Робота з дитячою книжкою.

Учитель / учителька ознайомлює дітей з книгою Наталки Поклад «На веселій вулиці» (Наталка Поклад. «На веселій вулиці». Вірші. Малюнки Яни Кернер-Вернер. Київ, видавництво "АВІАЗ", 2014 рік, 40 с.).

Електронну книгу можна знайти за покликанням:

<https://mala.storinka.org/%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BA%D0%B0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4-%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9.html>

Робота з навчальним посібником на с. 26 (продовження).

- Виконання завдання 4.

Бесіда за малюнком. Робота в парах.

— Що зображено на малюнку? Назвіть мешканців моря. Де ще можна зустріти дельфінів? (*У дельфінарії.*)

Робота з LEGO-цеглинками.

Діти будують схеми до слів.

— Оцініть свою роботу на уроці.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Круги Ейлера-Венна

— Діти, порівняйте зміст вірша з малюнком. Знайдіть спільне та відмінне.

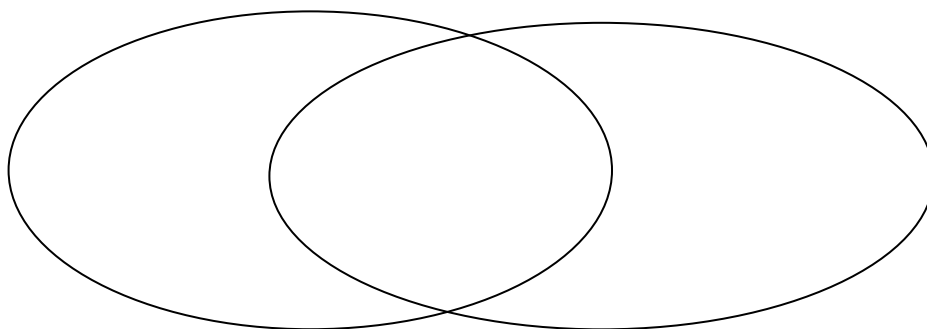
Вірш

Відмінне

Схоже

Відмінне

Малюнок



Слова для довідки:

Море, сонце, хмари, корабель, кораблі, дельфіни, медуза, краб, риба, зірка, водорості, каміння, мушля.

• Виконання завдання 5 на с.27.

— А ось і рибки радо вітають нас. Яку назву має кожна рибка?

Діти ділять за зразком слова на склади.

— У якому слові найменше складів? А в якому найбільше? У якому слові два склади?

— Оцініть свою роботу.

Гра «Хто в якому будиночку житиме?».

На дошці виставлено макети будиночків.

— У цих будиночках «житимуть» мешканці моря: у першому ті, у назвах яких один склад, у другому — із двоскладовою назвою, у третьому — із трискладовою.

Учні називають слова, назви вимовляють по складах, «заселяють» будиночки.

Наприклад: акула, скат, салака, бички, скумбрія, хек, минтай, форель, сардина, тюлька.

Завдання на картках. Робота в парах.

Мирні види риб не мають таких гострих зубів, як у хижих, тому вони харчуються зовсім іншою їжею. До мирних видів риб належать: короп, карась, краснопірка, плотва, білий амур і безліч інших прісноводних та морських риб. У їхній раціон харчування входить різна рослинна їжа, молюски, личинки, черв'яки, ракоподібні, а також мальки різних видів риб.

Робота на картках.

— Поділіть за зразком слова на склади.

Мал.	мал	Мал.
тетра	даніо	гурамі

— Оцініть свою роботу на уроці.

III. Заключна частина.

Вправа «Відкритий мікрофон».

— Яку таємницю української мови ви дізналися? (Слова можна ділити на склади.) Як ділити слова на склади? Яке завдання ви виконували із задоволенням?

— Оцініть свою роботу на уроці.



Урок 18. Письмо коротких похилих ліній із заокругленням унизу (с. 27–28, № 7–12)

Мета. *Навчальна:* продовжувати ознайомлювати учнів з елементами рукописних літер; навчати писати елементи «коротка пряма, заокруглена внизу праворуч».

Розвивальна: розвивати вміння учнів розташовувати елементи в рядку на однаковій відстані, навички складового аналізу слів, уважність.

Виховна: виховувати інтерес до уроків письма, охайність під час роботи, старанність, працьовитість.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, LEGO-цеглинки, морські рибки, лоточок з манкою, кубик.

Інтеграція. Природнича і математична галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу. Вправа «Очікування від уроку».

— Діти, подивіться на мій стіл. Тут лежить дуже багато рибок. А на дошці прикріплено фото водойми. Вам потрібно підійти до столу, взяти рибку і «випустити» її до водойми, сказавши, що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку.

Наприклад: «Я очікую, що урок буде цікавим», «Я хочу дізнатися щось нове», «Уважно слухати-му!», «Постараюсь гарно писати». «Працюватимемо дружно!».

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

Вправа «Квест-дослідження».

— Спробуйте впізнати тварину.

Крок 1.

Ця тварина вигодовує своїх дитинчат молоком.

Крок 2.

Вона живе в морі.

Крок 3.

Рятує людей із води.

(Дельфін.)

Вправа «Сенкан».

1. Дельфін.
2. Доброзичливий, привітний.
3. Рятує, виступає, пірнає.
4. У морі плаває дельфін.
5. Рятувальник.

2. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Хочете подружитися з рибками? Сьогодні на вас чекають цікаві випробування. А ще вам потрібно буде навчитися писати нові елементи. Будьте уважними, старанно виконуйте всі завдання — і рибки будуть дуже раді.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 27–28.

- Виконання завдання 7.

Перегляд відео за покликанням <https://www.youtube.com/watch?v=qOirLb6ZMxl>

Діти розповідають одні одним, що їм відомо про дельфінів.

Пальчикова гімнастика.

З'єднати подушечки пальців руки і рухами пальців та зап'ястка розгойдувати кисть справа наліво і навпаки. Праворуч — пальці роз'єднувати. Ліворуч — м'яко з'єднувати подушечки пальців. Виконувати вправу 5–6 разів, щоразу швидше.

Вправи з олівцем.

Покласти руку на парту, розвести пальчики. Тупим кінцем олівця «обводити» кожен пальчик.

Звіряючись із плакатом, учні готуються до письма, розміщують на партах зошити, сідають, показують, як потрібно тримати олівець. Один учень / одна учениця називає лінії сітки зошита, інші показують їх.

Учні допомагають дельфінам подолати хвилі. Наводять лінії за зразком. Розфарбовують зображення дельфінів, які пливають зліва направо.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 8.

Учні наводять зображення рибок.

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 9.

Письмо коротких похилих ліній із заокругленням унизу.

— Розгляньте паличку в рядку. На що вона схожа? (*На гачок, на ручку від парасольки...*) Це елемент, який є частиною багатьох букв. Його називають «коротка пряма лінія із заокругленням унизу».

— Коротку похилу лінію із заокругленням унизу починаємо писати від верхньої рядкової лінії, ведемо пряму похилу лінію вниз «на себе». Трохи не доводячи до нижньої рядкової лінії, заокруглюємо праворуч, торкаємося нижньої рядкової і ведемо вгору до середини робочого рядка.

Увага! Щоб поєднати короткі похилі лінії із заокругленням унизу праворуч, треба довести з'єднувальну лінію до верхньої міжрядкової, а потім, не відриваючи руки, повернутися по написаному і в напрямку «на себе» написати другу лінію із заокругленням унизу праворуч.

[Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі». Письмо елементів у повітрі.](#)

Послідовність написання елемента:

- починаємо писати від верхньої рядкової лінії;
- ведемо вниз на себе до нижньої лінії робочого рядка (раз);
- біля нижньої рядкової заокруглюємо праворуч (-і).

Письмо в лоточку з манкою.

Під час виконання увагу школярів акцентують на дотримання однакової відстані між лініями, на нахил елементів.

— Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота з навчальним посібником (продовження) на с. 28.

- Виконання завдання 10.

Дописування елементів букв.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 11.

— Уважно розгляньте зображення мешканців водойм. Кого ви бачили? Що про них знаєте?

Поділимо перше слово на склади «му-ре-на». Скільки складів? Чи будемо «селити» це слово до складової моделі слова?

Аналогічну роботу проводять і з наступними словами.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Кубування».

Для проведення гри потрібен кубик із гранями 20–25 см. Усі грані мають бути пронумеровані. Кожна цифра позначає окреме завдання.

Кубик, діти, не простий,
незвичайний — чарівний.
Він знання перевіряє,
працювати допомагає.

— Покажіть, як правильно сидіти за партою. Як правильно тримати олівець? Коли на уроці було сумно? Що ви розкажете про урок своїм рідним та друзям?

Виконання завдання 12.

— Оцініть свою роботу.



Урок 19. Наголос. Наголошений склад (с. 29–30, № 1–4)

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння учнів ділити слова на склади та визначати наголошений склад; розповідати про свої враження від прослуханих творів.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Картки зі схемами речень та складові моделі слів, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Здоров'язбережувальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Вітання».

— Діти, подаруйте усмішку одне одному. Як приємно бачити, що ви усміхнені та щасливі. Кожен з вас має добре серце. Станьмо ще добрішими, привітавшись одне з одним словами-подарунками.

Наприклад:

- Я хочу подарувати вам щастя.
- Прийміть від мене у дарунок гарний настрій.
- Мій дарунок від мене — це неперевершені хмаринки в небі.
- Я хочу подарувати всім щастя.
- Я хочу подарувати всім здоров'я.
- Прийміть від мене найкращі квіти на землі.
- Я хочу подарувати всім гарний відпочинок у вихідний день.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого матеріалу.

Вірш Лесі Вознюк «Дні тижня».

Тиждень шикував у ряд семеро своїх малят.
Першим Понеділок йде — нас до школи поведе.
А Вівторок всіх завзято учить літери писати.
Середа-сестриця вміло малювати нас учила.
Нахиляється Четвер:— Ми читаємо тепер!
Вся робота ладиться, як настане П'ятниця.
У Суботу безліч справ: не наловиш з нею гав.
Ось Неділю зустрічаймо та гуртом відпочиваймо!

Гра «Дні тижня».

— Пригадайте, який перший день тижня. (*Понеділок.*) Поділіть слово на склади. Назвіть окремо кожен склад.

— Визначте, скільки складів у слові *понеділок*.

Аналогічно вчитель / учителька проводить роботу зі словом *вівторок*.

Графічний диктант. Робота з LEGO-цеглинками.

Учитель / учителька називає слова *вівторок, четвер, неділя*. Учні за допомогою LEGO-цеглинок будують складові моделі слова.

— Складіть речення зі словом *неділя*. Зобразіть його LEGO-цеглинками.

2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Мікрофон». Робота в парах.

— У вихідний день дорослі та діти відпочивають. Де ви любите бувати з родиною? Ми уявно відаємо ігровий майданчик. Які правила безпечного катання на роликах, скейтах ви знаєте? Для чого треба дотримуватись правил?

Руханка «Настрій у вихідний день».

Учні починають ходити по кімнаті, імітуючи рухами власний настрій.

— Подумайте про власний настрій, з яким ви починали вправу. За допомогою ходи продемонструйте різний настрій. Кожний рух виконуйте протягом 10 секунд. Рухайтесь як:

- канатоходець;
- дитина, у помешканні якої спить немовля;
- дуже втомлена дитина;

- дитина, яка не виконала прохання своїх рідних;
- щаслива дитина, якій купили довгожданий подарунок.

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми закріпимо вміння ділити слова на склади та навчимося визначати наголошений склад.

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 29–30.

- Виконання завдання 1.

— Розгляньте малюнки. Назвіть членів родини. (*Донька, син, діти, мама, тато.*) Яким одним словом можна назвати цих людей? (*Родина.*)

Спостереження за вимовою слів.

— Розгляньте малюнок. На чому катається дівчинка? (*На роликах.*) Поділіть на склади слово *ролики*. Скільки в ньому складів? (*Три.*) Послухайте, чи з однаковою силою голосу я вимовляю кожен склад: *ролики*.

Учитель / учителька кілька разів вимовляє (зліто) слово, а учні визначають, що перший склад вимовляється сильніше.

— Склад, який вимовляють сильніше, називається *наголошеним*. Знак наголосу ставимо вгорі над наголошеним складом. Щоб визначити *наголошений склад*, потрібно вимовити слово зліто, із питальною інтонацією. Наголошеним може бути будь-який склад у слові. В односкладових словах наголос не ставлять.

Вправління у визначенні наголосу.

Діти називають предмети, визначають наголошений склад. Обводять знак наголосу в посібнику.

— Оцініть свою роботу.

Гра «Мої розваги». Робота в групах.

Учитель / учителька пропонує групам побудувати з LEGO-цеглинок предмети, які вони використовують під час відпочинку на свіжому повітрі. Діти демонструють та розповідають однокласникам про користь створених предметів.

— Яку користь приносить скейт (ролики, велосипед)?

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 2. Робота в парах.

— *Кого* зображено на малюнку? *Що* зображено на малюнках? Скільки всього предметів зображено? Знайдіть предмети, *назви яких відповідають на питання що?* У комірці біля цих слів упишіть, який склад наголошений.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 3. Робота в парах.

— Назвіть перший зображений предмет. (*Кубики.*) Поділіть слово на склади. (*Ку-би-ки.*) Який склад наголошений? (*Перший.*) Поставте наголос. (*Ку'-би-ки.*) (Аналогічно працюють з усіма словами.)

— Який предмет зайвий? (*Автомобіль.*) Чому? (*Творчість дітей.*)

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 4.

Читання вірша «Ластовиння» Ксенії Бондаренко.

Залежно від рівня підготовленості школярів, вірш читає вчитель / учителька або діти.

— Хто хотів зловити сонечко? Де сонце? Що воно подарувало діткам? (*Ластовиння.*)

— Чи зустрічали ви хлопчиків і дівчаток, у яких на щічках було ластовиння?

— Сонечко грається з такими дітками. Лоскоче своїми промінчиками і вкриває щічки цяточками.



5. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота з індивідуальними картками.

Картка 1

Вимовити слово. Порахувати кількість складів. З'єднати з відповідним кубиком.

Мал. диня

мал. гриб

мал. кит

мал. ананас

мал. лелека

мал. дятел

Картка 2

Вимовити назви предметів по складах. Поміркувати, у якому будиночку мають «мешкати» слова. З'єднати стрілочками.

собака

бджола

курка

вівця

кінь

коза

Картка 3

Полічити склади. Обведи цифру, яка позначає кількість складів у назвах зображених предметів.

Мал. комар	Мал. ножиці	Мал. малина
КОМАР	НОЖИЦІ	МАЛИНА
1 2 3	1 2 3	1 2 3

— Оцініть свою роботу.

Вправа «Так — ні».

- Слово *кенгуру* має три склади.
- У слові *крокодил* наголошений третій склад.
- Слово *оса* має один склад.
- У слові *листок* наголошений другий склад.
- Слово *слон* має чотири склади.
- У слові *мак* наголошений перший склад.

III. Заключна частина.

Вправа «Сходінка успіху».

- Мені все вдалося.
- Я задоволений / задоволена!
- На жаль, не все вдалося.
- Мені потрібна була допомога.
- Деякі завдання давалися важко.
- Мені важко було виконувати всі завдання.

Рефлексія.

— Про що ви дізналися на уроці? Що потрібно зробити, щоб визначити наголошений склад? Доберіть слова з наголосом на першому складі.

— Оцініть свою роботу.

Порахуй склади

 ножиці	1 2 3	 сова	1 2 3
 папуга	1 2 3	 комар	1 2 3
 олень	1 2 3	 бабка	1 2 3
 корова	1 2 3	 оса	1 2 3



Урок 20. Письмо коротких похилих ліній із заокругленням унизу та вгорі (с. 31, № 5–9)

Мета. *Навчальна:* учити писати короткі похилі лінії із заокругленням унизу і вгорі; закріплювати вміння та навички орієнтування на сторінці зошита, правила правильної посадки під час письма, розташування зошита та тримання ручки.

Розвивальна: розвивати вміння учнів аналізувати елементи, увагу, уяву, мовлення, дрібну моторику руки.

Виховна: виховувати бережне ставлення до письмового приладдя; любов до школи.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, лоточок з манкою, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Природнича галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Комплімент».

— Заплюште оченята і перенесіться на велику галявину. З квітки на квітку пурхають різнокольорові метелики. Скажіть комплімент квіточці. Скажіть комплімент метелику.

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

Вправа «Відкритий мікрофон».

— Пригадайте, з чого складається речення. (*Зі слів.*) На що ми ділимо слова? (*На склади.*) Як називаємо склад, який вимовляється з більшою силою голосу? (*Наголошений.*)

Робота над загадкою.

Вертоліт такий маленький
сів на квітку золотеньку.
Усміхнулася кульбабка:
— Завітала в гості ... (*бабка*).

Леся Вознюк

— Про кого йдеться у загадці? Поділіть на склади слово *бабка*. Назвіть наголошений склад. Складіть своє речення про *бабку*. Позначте його схему LEGO-цеглинками.

Навесні барвіста квітка
на галявині розквітла.
Лиш поглянути хотіли,
враз знялась і полетіла. (*Метелик*)

Леся Вознюк

http://alexia-didlit.blogspot.com/2011/02/blog-post_8419.html

— Про кого йдеться у загадці? Поділіть на склади слово *метелик*. Назвіть наголошений склад. Складіть своє речення про *метелика*. Позначте його схему LEGO-цеглинками.

2. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Чи доводилося вам спостерігати за метеликами? Сьогодні метелики підготували для вас цікаві завдання. Ви навчитеся писати нові елементи.

3. Підготовка до вивчення нового матеріалу.

Пальчикова гімнастика. Вправи з олівцем.

Стиснути олівець вказівним пальцем, потримати кілька секунд і передати, як естафету, вказівному пальцю іншої руки. Потім утримувати олівець середнім пальцем і т. д.

Вправа «Гойдалка».

На аркушах паперу зображено дугоподібні лінії (усередині найменша).

— Впевнена, що ви всі гойдалися на гойдалці. Спочатку гойдалка рухається повільно, а потім набирає швидкість, піднімається все вище й вище. Якщо не розгойдуватися, вона сповільнює рух. Зараз ви виконаєте вправу «Гойдалка». Покажіть рукою в повітрі рухи: вгору, вниз, вгору, вниз... Намалюйте ці рухи на аркушах паперу.

Повторення назв ліній сітки зошита, основних правил письма.

Правила сидіння за партою під час письма (за плакатом «Правильно сиди під час письма»); правила тримання ручки; правила розміщення зошита (звернути увагу на похилу лінію, зошит покласти так, щоб ця лінія була прямою).

4. Вивчення нового матеріалу.

Виконання завдань у навчальному посібнику на с. 31.

- Виконання завдання 5.

— Кого ви бачите на малюнку? Скільки діток? Скільки комах? Скільки крил у кожної комахі?

— Домалюйте комахам крила.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 6. Робота в парах.

Діти за малюнком складають речення. До назв предметів добирають назви дій (*Метелики літають; хлопчик доганяє; трава росте; дівчинка спостерігає...*)

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 7.

Пояснення вчителя.

Коротка похила лінія із заокругленням унизу та вгорі поєднує в собі попередні два елементи. Починаємо писати її трохи нижче від верхньої рядкової лінії (відступаємо від неї на $\frac{1}{3}$ висоти робочого рядка). Ведемо лінію вгору праворуч, на верхній рядковій лінії заокруглюємо і пишемо «на себе» пряму похилу коротку лінію. Трохи не доводячи до нижньої рядкової лінії, заокруглюємо праворуч, торкаємося нижньої рядкової і ведемо вгору до середини робочого рядка. (*Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».*)

Письмо в повітрі.

— Пишемо під рахунок і-раз-і. (*Діти пишуть кілька елементів у повітрі.*)

Прийом «Письмо літер на манці».

Пропишують у лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

Наводять по пунктиру в рядку. Далі вчитель / учителька рахує і-раз-і, учні пишуть.

Хвилинка відпочинку.

- Виконання завдання 7 (продовження).

— Оцініть свою роботу.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Виконання завдання 8.

У наступному рядку дописують вивчений елемент у буквах.

— Оцініть свою роботу.

Індивідуальні завдання на картках.

Картка 1

Скласти речення за малюнком. Побудувати схему до складеного речення.



Картка 2

Скласти речення за схемою та малюнком.



_____.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Вправа «Відкритий мікрофон».

— Які елементи сьогодні ви навчилися писати? Яке завдання вам найбільше сподобалося виконувати? Яке завдання ви виконали найкраще?

Виконання завдання 9.

— Оцініть свою роботу.

Урок 21. Мовні й немовні звуки (с. 32–33, № 1–6)

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння учнів ділити слова на склади, визначати наголошений склад; графічно позначати речення, слово; дати практичне уявлення про немовні звуки та звуки мовлення.

Розвивальна: розвивати мовно-рухові відчуття; ознайомити з органами мовленнєвого апарату.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Маленькі дзеркальця для кожного учня, аудіозаписи звуків, які видають свійські тварини, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Природнича галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу.

Вправа «Привітання».

— Привітайтеся по-різному: словами, мімікою, жестами, звуками.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого матеріалу.

Слухання вірша Вікторії Забави «Перната абетка» (дозвіл є).

Інна пасла індичат.
Подалися вони в сад,
ігноруючи її,
заблукали в гущині.
Інна каже: «Покараю!
Зажену вас до сараю!
У саду густа травичка,
стане бідкатись індичка».
А вони кричать завзято:
«Ми ще хочемо гуляти!»
Не бояться індичата,
бо в них мама — інкубатор!

Вікторія Забава

— Про кого йдеться у вірші? Хто не слухався Інну? Де заблукали індичата?

— Складіть речення зі словом *індичата*. Побудуйте схему речення цеглинками. Поділіть на склади слово *індичата*, визначте наголошений склад. Схематично позначте слово цеглинками.

Вправа «Мікрофон».

— З чого складається речення? На які частинки ділимо слова? Як називають склад, який вимовляємо з більшою силою голосу?

2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Гра «Яка дія виконується».

— Зараз ми з вами пограємося. Ви заплющуватимете очі й уважно слухатимете, яку дію я виконуватиму.

Учитель / учителька наливає воду в склянку, гортає сторінки книги, сплескує в долоні, рве аркуш паперу, стукає олівцем по столу, дзвонить у дзвоник, свистить у свисток.

— Що ви чуєте? (*Звуки.*) Їх можна розрізнити на слух.

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми закріпимо вміння ділити слова на склади та навчимося розрізняти мовні та немовні звуки.

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником (с. 32–33).

- Виконання завдання 1.

— Заплющте очі. Що ви чуєте? Вимовте своє ім'я.

Отже, звуки чують і вимовляють. Звуки бувають мовні та немовні. Мовні звуки може вимовити лише людина.

Спостереження за вимовою різних звуків.



— Коли людина говорить, вона теж вимовляє і чує звуки. Наша мова складається з мовних звуків. Їх ми вимовляємо за допомогою мовленнєвих органів: губів, зубів, язика, твердого піднебіння.

Учитель / учителька називає різні звуки: [a], [i], [m], [c], [л], [p], [д], [т]. Учні повторюють, дивлячись при цьому в дзеркальця. Спостерігають за тим, які частини артикуляційного апарату (губи, зуби, кінчик, середня чи задня частини спинки язика, тверде піднебіння) беруть участь у вимові звуків.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 2.

Сприймання інформації на слух.

— Зараз ми побуваємо на сільському подвір'ї. Відгадайте, хто живе в цьому дворі.

Учитель / учителька вмикає аудіозапис зі звуками, які видають тварини: мукання корови (noisefx.ru/skachat-zvuk-korovy.html), гавкання собаки (promosounds.ru/zvukizhivotnyx/zvuki-sobaki/), муркотіння котика (<https://wav-library.net>), кукурікання півника (mp3co.co/song/96021260/Petushok_Golos_petushka/), гелготання гуски (noisefx.ru/skachatzvuki-utok-i-gusej.html).

— Як ви розрізнили тварин? (За звуками.)

— Тварини не вміють розмовляти, але кожному ви впізнали за певними звуками.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 3. Розгляд ілюстрації.

— Розгляньте малюнок. «Увійдіть» у нього. Хто розмовляє? (Онучка, онук, бабуся.) До кого звертається бабуся? (До півника.) До кого звертається дівчинка? (До котика.) З ким розмовляє хлопець? (Зі собачкою.)

— Чиї немовні звуки ви чуєте? (Півника, собаки, котика, шелест листя.) А що ще може видавати немовні звуки? (Машина, грім, дзвоник, ...)

Вправляння у визначенні наголосу.

— Поділіть слова на склади, поставте наголос. Скільки складів у слові *бабуся*? Який склад наголошений?

Діти називають предмети, зображені на малюнку, ділять слова на склади, визначають наголошений. На дошці та в навчальному посібнику схематично зображують складові моделі слів, ставлять знак наголосу.

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 4. Робота в парах.

Складання речення за малюнком на с. 32.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 5. Артикуляційно-слухові вправи.

— Повторюйте за мною скоромовку. Чітко вимовляйте всі звуки. Спочатку повільно, як черепашки. Тепер швидко, як стрибає зайчик.

— У яких словах скоромовки є звук [ж]; звук [з]; звук [а]?

- Виконання завдання 6. Робота в парах.

Учні змагаються, хто швидше промовить скоромовку.

— Оцініть свою роботу.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота з LEGO-цеглинками. «Фантастична істота».

Діти об'єднуються в пари. Отримують завдання — не розмовляючи, створити (збудувати) фантастичну істоту. Використати два набори цеглинок та підготувати невеличку розповідь про неї.

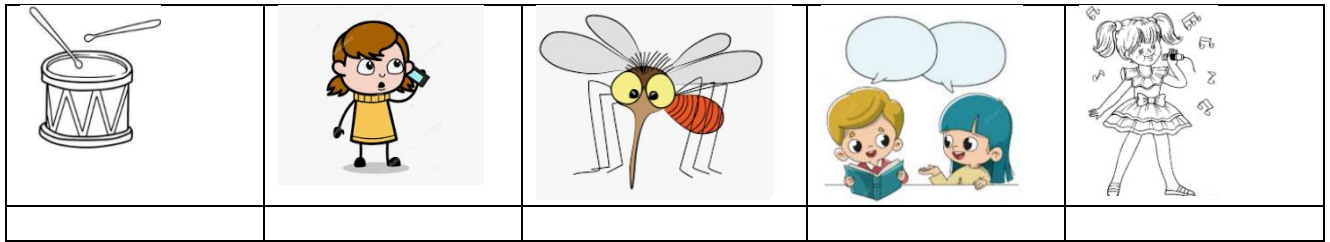
— Як вдалося створити таку істоту? Що було найважчим? Що ще можна створити в парі?

— Оцініть свою роботу.

Індивідуальна робота на картках.

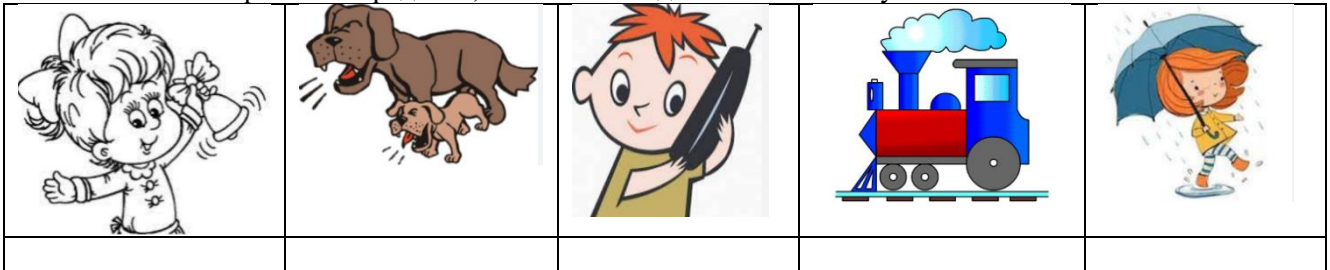
Картка 1

Позначте зображення предмета, який може створювати мовні звуки.



Картка 2

Позначте зображення предмета, який може видавати немовні звуки.



— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Гра «Що мені запам'яталося на уроці?».

Учні стають у коло і по черзі передають мікрофон, висловлюючи враження від уроку.

Рефлексія.

— Про що ви дізналися на уроці? Що потрібно зробити, щоб визначити наголошений склад? Які бувають звуки?

Самооцінювання.



Урок 22. Письмо подовжених похилих ліній з петлею вгорі. Розвиток мовлення (с. 33, № 7–8)

Мета. *Навчальна:* учити першокласників писати за зразком подовжені похилі лінії з петлею вгорі, закріплювати навички орієнтування на сітці робочого зошита, правильної посадки за партою під час письма, тримання олівця та розташування зошита.

Розвивальна: розвивати дрібні м'язи руки та м'язову пам'ять дітей, увагу, логічне мислення.

Виховна: виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, стрічки або тасьма, LEGO-цеглинки, лоточок з манкою.

Інтеграція. Природнича галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Вітання».

— Я вас вітаю на нашому сьогоднішньому уроці.

— Уявіть, що ви зустріли друга або подругу, який / яка йде по протилежній стороні вулиці. Як би ви привіталися? (*Помахом руки.*)

— Ви зайшли до класної кімнати. Як потрібно привітатися до друзів і вчителя / учительки? (*До друзів — «Привіт!», до вчителя / учительки — «Доброго ранку!».*)

II. Актуалізація опорних знань.

1. Повторення вивченого на уроках читання.

Робота з навчальним посібником (с. 33).

- Виконання завдання 7.

— Позначте, хто видає немовні звуки, «засвітивши» лампочки під зображенням.

Вправа «Добери загальну назву».

Гуска, курка, півень, качка — це (*птахи*).

Метелик, бджола, комар, муха — це (*комахи*).

Карась, сом, щука, окунь — це (*риби*).

— Викладіть стільки LEGO-цеглинок, скільки складів у слові *птахи*. (*Два склади.*)

— Скільки складів у слові *комахи*? (*Ко-ма-хи. Три.*) Викладіть стільки LEGO-цеглинок, скільки складів у слові *комахи*.

— У якому слові більше складів: *птахи* чи *комахи*?

— Хто серед них голосніше подає немовні звуки? (*Птахи.*)

— Викладіть стільки LEGO-цеглинок, скільки складів у слові *риби*. (*Два склади.*)

— Чи подають риби немовні звуки?

2. Мотивація навчальної діяльності.

Гра «Що зайве?».

— Розгляньте уважно малюнки. Як ви гадаєте, який малюнок зайвий у кожному рядку? Поясніть свій вибір.

Мал.качка кряче	Мал.кипить чайник	Мал.блискавка й грім	Мал.риба
	Мал.будинок	Мал.пташка співає	
Мал.бабуся	Мал.дівчинка	Мал.клубок ниток та спиці	Мал.хлопчик

— Ви пояснили мені, що в останньому рядку зайвий клубочок з нитками та спиці. А що з цими речами роблять люди? (*В'яжуть.*)

— Звичайно, люди займаються в'язанням. Це робота не проста. Потрібно вміти виконувати петлі. Чи вмієте ви в'язати? А щоб всі навчилися виконувати взори, спочатку потрібно створити дитячий журнал «Для в'язання», де ми і розмістимо зразки виконання виробів.

3. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Отже, на сьогоднішньому уроці ми навчимося писати подовжені похилі лінії з петлею вгорі для нашого дитячого журналу.

4. Вивчення нового матеріалу.

Пальчикова гімнастика.

Підняти кисть правої руки вгору. Широко розставити пальці. По черзі згинати їх у кулачок, починаючи з мізинця. Виконати цю вправу лівою рукою, обома руками одночасно.

Виконання завдань у навчальному посібнику (с.33).

- Виконання завдання 8.

— Сьогодні навчимося писати новий елемент. Розгляньте уважно вправу. Уявімо, що квасоля чіпляється за якусь опору. Вона тягнеться вусиками до опори, закручується. Щоб виконати це завдання, ми повинні навчитися писати лінії з петлею вгорі.

Подовжену похилу лінію з петлею вгорі починаємо писати від верхньої рядкової лінії. Спочатку пишемо вгору праворуч плавну похилу лінію (похилішу, ніж контрольна лінія), трохи не доводячи її до міжрядкової, заокруглюємо ліворуч, утворюючи петлю. Потім пишемо в напрямку «на себе» подовжену похилу лінію (паралельну контрольній), доводимо її до нижньої рядкової лінії.

Письмо у повітрі.

Писати потрібно під рахунок і-раз-і-два-і.

Письмо в лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

Під час виконання завдання учитель / учителька застерігає учнів від можливих помилок, стежить, чи правильно вони сидять під час письма, як тримають ручку.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 8 (продовження).

— Оцініть свою роботу.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота зі стрічками (шнурками, тасьмою).

Учитель / учителька називає елементи, діти викладають їх зі шнурочків (стрічки, тасьми).

— Оцініть свою роботу.

6. Розвиток мовлення.

Гра «Хто це?».

Крок 1. Ловить комарів.

Крок 2. Живе у воді і на суші.

Крок 3. Може мати зелений колір шкіри.

Крок 4. Вимовляє немовні звуки «Ква-ква-ква».

Вправа «Сенкан».

1. Жабка.

2. Зелена, маленька.

3. Стрибає, квакає, плаває.

4. Жабка плаває у річці.

5. Земноводна.

Гра «Нарощування речення».

Жабка.

Жабка плаває.

Жабка плаває у воді.

Маленька жабка плаває у воді.

Маленька жабка плаває у прозорій воді.

(Діти будують з LEGO-цеглинок до кожного складено речення схему.)

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Вправа «Відкритий мікрофон».

— Які елементи ви вчилися писати на уроці? Які з вивчених елементів вам і досі здаються найскладнішими? Які елементи — найпростіші?

— Позначте на смайликах свій настрій після виконання завдань.



Самооцінювання.

— Оцініть свою роботу.

Урок 23. Повторення вивченого матеріалу (с. 34, № 9–12)

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння учнів ділити слова на склади, визначати наголошений склад, графічно позначати речення, слово; закріпити практичне уявлення про немовні звуки та звуки мовлення.

Розвивальна: розвивати мовно-рухові відчуття.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Ілюстрації, LEGO-цеглинка.

Інтеграція. Природнича галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Вправа «Подаруй добро».

— Давайте уявимо, що в наших долоньках пташенятко. Зігрійте його своїм спокійним подихом. Повільно, по одному пальчику, складіть долоні, заховайте в них пташечку, притуліть до своїх грудей, віддайте пташці доброту свого серця. Розкрийте долоні і ви побачите, що пташка радісно злетіла. Усміхніться і не сумуйте, вона ще прилетить до вас.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Обмін інформацією».

— Діти, підійдіть до вікна й уважно роздивіться. Що ви там бачите?

— А що ви бачите, коли йдете до школи або зі школи? (*Хмаринку, сонечко, дерева, ...*)

— «Підслухайте» розмову хмаринки і дерева. Розкажіть одні одним пошепки, про що вони розмовляють.

Наприклад:

Побачило деревце на небі кучеряву хмаринку і привіталося:

— Привіт, хмаринко!

Хмаринка теж була ввічливою:

— Рада тебе бачити, деревце. Чому ти таке сумне?

— Спекотне сонечко посилає свої промінці на мої листочки. Мені так боляче.

Хмаринка усміхнулася і закрила собою сонечко:

— А так тобі краще?

— Звичайно! Дякую тобі! — зашелестіло деревце своїми листочками.

Власна творчість.

— Діти, які немовні звуки можна почути у цій казочці? Відтворіть ці звуки.

2. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми закріпимо вміння ділити слова на склади та навчимося розрізняти мовні та немовні звуки.

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником (с. 34).

- Виконання завдання 9.

Робота над віршем Ігоря Січовика «Що чує зайчик?» Розгляд ілюстрації.

Вправа «Передбачення».

— Про кого може йтися у вірші?

Читання учителем / учительською.

— Чи здійснилися ваші очікування?

Використання стратегії «Ромашка Блума».

Орієнтовні запитання:

Просте. Які тварини «спілкуються» немовними звуками?

Уточнювальне. Якщо я правильно зрозуміла, то лише один зайчик мовчав?

Пояснювальне. Чому зайчик мовчав?

Творче. Що ви порадили б зайчикові, щоб він не зітхав?

Оцінне. Що відбувалося в лісі?

Практичне. Як потрібно поводитись зайчикові?

Читання учнями, що вже вміють читати.



- Які звуки видає соловейко? Які звуки видає кошеня? Поросятко? Собачка?
- Побудуйте речення про соловейка з двох слів.
- Побудуйте речення про кошеня з трьох слів.
- Побудуйте речення про поросятко з чотирьох слів.
- Оцініть свою роботу.

• Виконання завдання 10.

— Розгляньте малюнок. Біля кого ви хотіли б стояти? Як ви гадаєте, мовні чи немовні звуки чує зайчик? Хто може прийти до звірів і вимовити мовні звуки?

Круги Ейлера-Венна

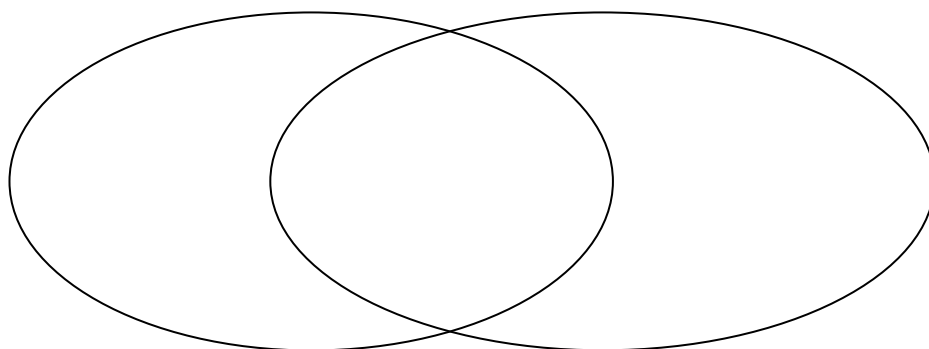
Вірш

Відмінне

Схоже

Відмінне

Малюнок



Слова для довідки: котик, собачка, поросятко, соловейко, зайчик, куш, дерева, квіти, тьох-тьох-тьох, няв-няв-няв, рох-рох-рох, гав-гав-гав.

- Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

• Виконання завдання 11.

— Поділіть слова, розміщені на малюнку, на склади. Поставте наголос. Складіть речення за поданими схемами.

- Оцініть свою роботу.

• Виконання завдання 12.

— Позмагайтеся, хто назве більше мовних звуків за 1 хв.

- Оцініть свою роботу.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота з LEGO-цеглинками.

«Створи-домалюй».

Діти об'єднуються в пари. Отримують завдання — створити (збудувати) тварину. Далі вони прикладають створену модель до аркуша паперу і обводять її. Учитель / учителька пропонує домалювати олівцями частини тіла. Діти презентують свою роботу.

— Чому ви вирішили створити саме цю тварину (рослину, будівлю)?

— Що було найцікавішим під час виконання цієї вправи?

III. Заключна частина.

Гра «Що добре, а що погано».

Учні пригадують вчинки (добрі та погані) та аналізують їх самостійно.

Гра «Що мені запам'яталося на уроці?».

Учні стають у коло і по черзі передають мікрофон, висловлюючи враження від уроку.

Рефлексія.

— Про що ви дізналися на уроці? Що потрібно зробити, щоб визначити наголошений склад? Які бувають звуки?

- Оцініть свою роботу.

Урок 24. Письмо подовжених похилих ліній з петлею вниз (с. 34-35, № 13-17)

Мета. *Навчальна:* учити першокласників писати петлеподібні елементи; закріплювати навички орієнтування на сітці робочого зошита, правильної посадки за партою під час письма, тримання олівця та розташування зошита.

Розвивальна: розвивати дрібні м'язи руки та м'язову пам'ять дітей, увагу, логічне мислення.

Виховна: виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, клубок, LEGO-цеглинки, лоточок із манкою.

Інтеграція. Природнича галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Очікування».

Діти висловлюють свої припущення щодо уроку.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Повторення вивченого на уроках читання.

Робота над загадками.

Хто це дім охороняє,
в двір нікого не пускає,
одне вушко піднімає
і уважно наслухає. (*Песик*)

Марія Пономаренко

— Які звуки видає песик — мовні чи немовні? Чому ви так вважаєте? Скільки складів у слові *песик*? Який склад наголошений?

— Побудуйте речення про песика з трьох слів.

В чорний одягнувсь кептар
і співає все: — Кар-кар!
Лісу санітар і поля,
любить небо, любить волю. (*Ворон*)

Марія Пономаренко

— Які звуки видає ворон — мовні чи немовні? Чому ви так вважаєте? Скільки складів у слові *ворон*? Який склад наголошений?

— Побудуйте речення про ворона з трьох слів.

Ну скажіть: не чудасія?
Хтось із неба воду сіє!
Ніби з лійки поливає.
Хто з вас Хтося відгадає? (*Дощ*)

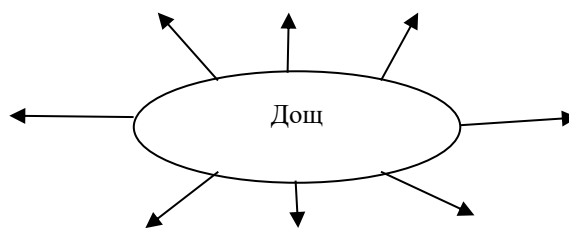
Марія Пономаренко

— Які звуки видає дощ — мовні чи немовні? Чому ви так вважаєте? Скільки складів у слові *дощ*?

— Побудуйте речення про дощик з чотирьох слів.

Вправа асоціативний куц «Дощ».

(*Небо, хмара, земля, вода, річка, риба, струмок, рибалка, вудка, гачок...*)



— Кого рибалки можуть спіймати на вудку? (*Рибинок.*)

— Поділіть слово *рибинки* на склади. Скільки складів? Який склад наголошений?

— Викладіть стільки LEGO-цеглинок, скільки складів у слові *рибинки*. (*Три склади.*)



2. Мотивація навчальної діяльності.

Робота в посібнику на с. 34–35.

- Виконання завдання 13.

Пальчикова гімнастика.

- Виконання завдання 14.

— Розгляньте уважно малюнок та впізнайте, хто впіймав рибку. Обведіть та розфарбуйте.

3. Повідомлення теми і завдань уроку.

— На сьогоднішньому уроці ми навчимося писати подовжені похилі лінії з петлею вниз. А для чого — побачите наприкінці уроку.

4. Вивчення нового матеріалу.

Продовження виконання завдань у навчальному посібнику (с. 35).

- Виконання завдання 15.

— Сьогодні навчимося писати новий елемент.

Подовжену похилу лінію з петлею вниз починаємо писати від верхньої рядкової лінії. Спочатку пишемо подовжену похилу до нижньої міжрядкової, перетинаючи нижню рядкову лінію. Трохи не доводячи до нижньої міжрядкової, заокруглюємо вниз ліворуч, торкаємося нижньої міжрядкової і ведемо плавну похилу лінію вгору праворуч, перетинаючи подовжену похилу на місці збігу її з нижньою рядковою лінією. Закінчуємо писати на середині робочого рядка.

(Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі» Письмо у повітрі.)

Писати потрібно під рахунок і-раз-і-два-і.

Письмо в лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

Під час виконання завдання учитель / учителька застерігає учнів від можливих помилок, стежить, чи правильно вони сидять під час письма, як тримають ручку.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 15 (продовження).

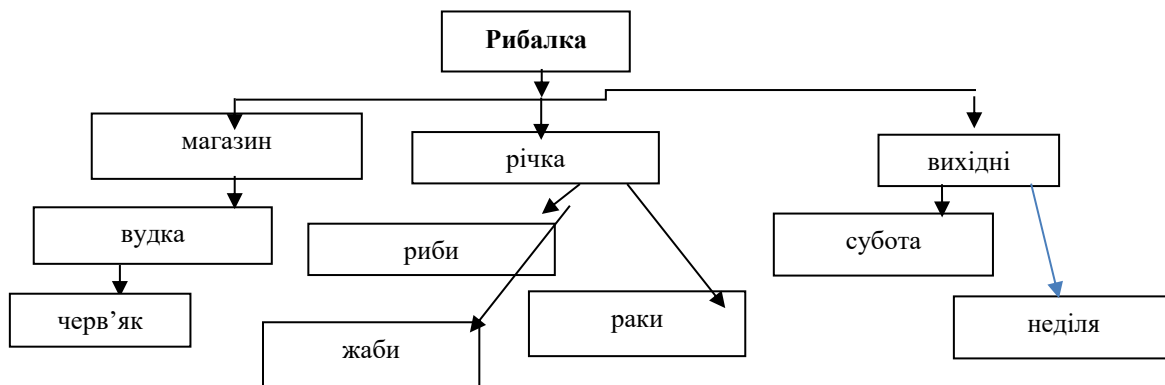
— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 16.

— Оцініть свою роботу.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Вправа «Кластер».



Діти складають речення про рибалку. Будують з LEGO-цеглинок схему до складено речення.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Вправа «Мережа вражень».

Для вправи потрібен клубок із нитками. Клубок передають від одного учасника до іншого, розмотуючи нитку. Діти діляться своїми враженнями від уроку.

Самооцінювання.

— Оцініть свою роботу.

Урок 25. Голосні та приголосні звуки (с. 36–37, № 1–4). Робота з дитячою книжкою

Мета. *Навчальна:* формувати в учнів уявлення про голосні та приголосні звуки; ознайомити з органами мовленнєвого апарату; вчити розрізняти звуки на слух, умовно позначати їх.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, уміння правильно артикулювати звуки, збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Маленькі дзеркальця, фішки на позначення звуків, предметні малюнки, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Вправа «Подарунок».

Діти стоять у колі та по черзі передають яблуко, коментують, комú і за що дарують його.

Наприклад:

Я хочу подарувати яблуко Назарові, бо він мій друг.

Я хочу подарувати яблечко Мар'янці, тому що вона допомогла мені роздати цеглинки.

Я хочу подарувати яблуко Дмитрикові за те, що він допоміг мені скласти книги.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого.

Робота над чистомовкою.

На-на-на — в лісі спіє вже ожина.

Ин-ин-ин — дуже смачний апельсин.

Яч-яч-яч — дівтора гуляє в м'яч.

Га-га-га — пташенят годує вивільга.

Ольга Придаток

Учні будують речення зі словами *ожина, апельсин, м'яч, вивільга*. Схеми викладають за допомогою LEGO-цеглинок.

Наприклад.

У лісі росте ожина. Смачний апельсин. Діти гуляють у м'яча. Вивільга годує пташенят.

2. Мотивація навчальної діяльності.

Вправи на звуконаслідування.

— Як гуде літак? Як сваряться сороки? Як квочка повчає курчат? Як бджілки збирають нектар?
Як песик охороняє подвір'я?

— Ви щойно відтворювали звуки. Коли звуки відтворюють тварини, то це які звуки? (*Немовні.*)

— Як називаються звуки, які вимовляє людина? (*Мовні.*)

— Хочете більше дізнатися про мовні звуки? Тоді — до роботи!

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми навчимося розрізняти голосні та приголосні звуки.

4. Вивчення нового матеріалу.

Дослідження мовних явищ. Практичне уявлення про голосні та приголосні звуки.

Учитель / учителька декламує вірш, а учням треба визначити, який звук вони найчастіше чують у вірші.

Індик у ірій захотів,

індик питався в журавлів:

— Чи я дійшов би в ірій пішки?

Бо чомсь літаю тільки трішки.

Наталка Поклад

— Подивіться, як я вимовляю звук [і]. Вимовте цей звук і ви. Спостерігайте в дзеркальці, як працюють губи. Спробуйте вимовити його протяжно: і-і-і.

— Тепер вимовте [г]. Чи можна цей звук вимовити протяжно?

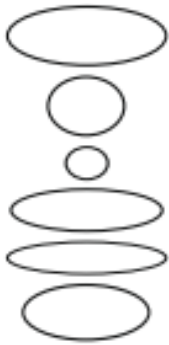
— Під час вимови одних звуків повітря вільно проходить через рот. Такі звуки називають голосними. Під час вимови інших звуків повітря натрапляє на перешкоди. Такі звуки називають приголосними. Повторіть нові поняття: *голосні звуки, приголосні звуки*.

Умове позначення звуків.



— Зараз ми спостерігатимемо, як працюють губи, коли вимовляємо різні звуки. Вимовляйте за мною звуки, спостерігайте за губами в дзеркальце: [a], [o], [y], [и], [і], [е], [г], [к], [ш], [н], [м], [ц].
(Слайд презентації або зображення на дошці.)

[a]
[o]
[y]
[и]
[і]
[е]



[г]
[к]
[ш]
[н]
[м]
[ц]



— Голосні звуки позначатимемо кружечками, приголосні — рисою.

Моделювання слова *індик*.

Учитель / учителька (а відтак і учні) називає звуки, визначає, які вони. Фішками викладають звукову модель.

Робота з навчальним посібником на с. 36–37.

- Виконання завдання 1.

Учні проспівують голосні звуки разом із папужкою.

- Виконання завдання 2.

Учні розглядають малюнки. Знаходять назви зображень, які починаються з голосного звука.

У клітинках біля малюнків вписують позначку голосних звуків.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 3.

— Розгляньте малюнок. Куди завітали звірята? (*На картинг.*)

— А хто знає, що це таке? (*Картинг — це вид спорту на невеликих автомобілях з відкритими колесами. Їх ще називають карти. Швидкість карт може сягати від 24 км/год.*)

— Що роблять звірята? Назвіть ланцюжок звуків у назві кожної тварини. Спочатку голосні звуки, а потім — приголосні. Поділіть слова на склади. Поставте наголос.

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 4.

— Пригадайте, чи можна проспівати приголосні звуки. (*Ні.*)

— А що роблять приголосні звуки? (*Свистять с-с-с, шиплять ш-ш-ш, пихкотять, ричать.*)

— Розгляньте малюнки. Розфарбуйте лише ті зображення, назви яких починаються із приголосних звуків.

— Оцініть свою роботу.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота з дитячою книжкою.

Збірка «Дитячий Фольклор». Робота над скоромовками.

Хитру сороку спіймати морока,
а на сорок сорок — сорок морок.

Сів шпак на шпаківню,
заспівав шпак пісню півню:

— Ти не вмієш так, як я.

Так, як ти, не вмію я.

[Скоромовки. Мала сторінка. Дитячий Фольклор. Збірка. Бібліотека української усної народної творчості. Упорядкування, вступна стаття та примітки Г. В. Довженок. Ілюстрації Юлія Криги. Київ, видавництво художньої літератури «Дніпро», 1986, стор. 15, 232–234.\)](#)

Гра «Знайди місце звука в слові».

На столі розкладені цеглинки LEGO. Учитель / учителька дає роз'яснення стосовно позначення звуків відповідними кольорами: червоний — голосний звук, синій — приголосний звук. Потім пока-

зує учням малюнок і називає звук. Діти мають визначити місце цього звуку у слові і покласти під малюнок цеглинку відповідного кольору там, де чують цей звук. Наприклад, малюнок, на якому зображено *корова*. За завданням учителя / учительки учні визначають, що перший звук [к] — приголосний, позначають його цеглинкою синього кольору; другий звук [о] — голосний, поряд кладуть цеглинку червоного кольору.

Орієнтовні запитання:

- Який звук (голосний чи приголосний) заблукав?
- Де його місце (на початку, в середині, наприкінці) у слові?
- Скільки всього звуків у слові?
- Скільки складів у слові?

III. Заключна частина.

Оцінювання уроку цеглинками LEGO.

— Хто на уроці працював із задоволенням — підніміть угору червону цеглинку; кому на уроці було сумно — зелену цеглинку; хто на уроці дізнався щось нове — жовту цеглинку.

Рефлексія.

- Про що ви дізналися на уроці?
- Оцініть свою роботу.



Урок 26. Письмо подовжених похилих ліній із заокругленням унизу (с. 37, № 5–6)

Мета. *Навчальна:* ознайомлювати учнів з елементами рукописних літер; навчати писати елементи «подовжена похила лінія із заокругленням унизу» та «довга пряма».

Розвивальна: розвивати вміння учнів розташовувати елементи в рядку на однаковій відстані, навички складового аналізу слів, уважність.

Виховна: виховувати інтерес до уроків письма, охайність під час роботи, старанність, працьовитість.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, LEGO-цеглинки, лоточок з манкою, картки для виконання вправи «Парасольки».

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Вправа «Урок».

— Діти, які ви маєте бути на уроці?

- У — уважні.
- Р — розумні.
- О — організовані.
- К — кмітливі.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Повторення вивченого на уроках читання.

— Послухайте вірш.

Кожна буква в кожному слові,
як гачком, сплітає мову.

Знає буква, де стояти,
як саму себе писати.

Прочитай уважно все —
книжка радість принесе!
Розфарбуй малюнки гарно.
Не втрачай хвилини марно!

Анна Лимич (дозвіл є)

<http://abetka.ukrlife.org/lymych.html>

— Про що йдеться у вірші? Поділіть на склади слово *книжка*. Назвіть наголошений склад. Складіть своє речення про книжку. Позначте його схему LEGO-цеглинками.

2. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Сьогодні найуважніші і найстаранніші дітки навчатися писати нові елементи. Готові? Тоді — до роботи!

3. Вивчення нового матеріалу.

Пальчикова гімнастика.

З'єднати подушечки пальців руки і рухами пальців та зап'ястка розгойдувати кисть справа наліво і навпаки. Праворуч — пальці роз'єднувати. Ліворуч — м'яко з'єднувати подушечки пальців. Виконувати вправу 5–6 разів, щоразу швидше.

Вправи з олівцем.

Покласти руку на парту, розвести пальчики. Тупим кінцем олівця «обводити» кожен пальчик.

Повторення назв ліній сітки зошита, основних правил письма.

Звіряючись із плакатом, учні готуються до письма, розмішують на партах зошити, сідають, показують, як потрібно тримати олівець. Один учень / одна учениця називає лінії сітки зошита, інші показують їх.

Робота з навчальним посібником на с.37.

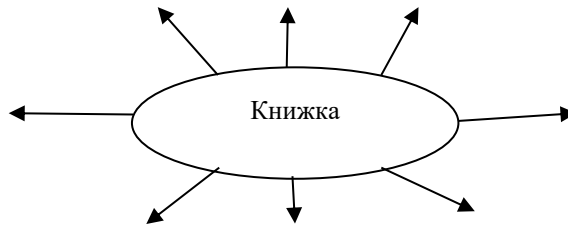
- Виконання завдання 5.

Гра «Лабіринт».

Діти знаходять дорогу до книжки. Розфарбовують її.

Вправа «Асоціативний куш».

(Цікава, нова, стара, ілюстрована, товста, тонка...)



- Виконання завдання 6.

— Подовжену похилу лінію із заокругленням унизу праворуч починаємо писати від верхньої міжрядкової лінії в напрямку «на себе», перетинаємо верхню рядкову лінію і, трохи не доводячи до нижньої рядкової, заокруглюємо вниз праворуч. Потім, торкаючись нижньої рядкової, заокруглюємо вгору до середини робочого рядка. (Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».)

Письмо в повітрі.

Письмо в лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

— Подовжену похилу лінію із заокругленням унизу ліворуч починаємо писати від верхньої міжрядкової лінії в напрямку «на себе», перетинаємо верхню рядкову лінію і, трохи не доводячи до нижньої рядкової, плавно заокруглюємо вниз ліворуч. Потім, торкаючись нижньої рядкової, заокруглюємо вгору і ведемо трохи вище від нижньої рядкової лінії. (Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».)

Письмо в повітрі.

Письмо в лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

— Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Вправа «Парасольки».



Парасольку, яка розміщена посередині, розфарбувати в зелений колір. Парасольку праворуч від неї розфарбувати в теплі кольори, а парасольку ліворуч — у колір неба.

III. Заключна частина.

Вправа «Оцінка своєї роботи».

— Розгляньте, як ви виконали письмові завдання. У кожному рядку обведіть по три найкраще написані елементи.

Діти позначають на смайликах свій настрій після виконання завдань.



Урок 27. Тверді та м'які приголосні звуки (с. 38–40, № 7–11)

Мета. *Навчальна:* учити учнів розрізняти тверді та м'які приголосні, складати звукові моделі.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, спостережливість, уміння порівнювати; збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Фішки на позначення звуків, предметні малюнки, схеми слів, дзеркальця, смайлики із зображенням настрою, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Вправа «Мандрівка».

— Сьогодні мені дуже хочеться почути ваші цікаві відповіді, навчити вас слухати, спостерігати, робити висновки і міркувати. А для цього потрібно бути активними на уроці. Запрошую вас відвідати парк розваг. Але перед цим покажіть смайликами, із яким настроєм ви прийшли на урок.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого.

Робота над чистомовкою.

Учитель читає чистомовку. Учні повторюють.

Ра-ра-ра — в парку є весела гра.

Дем-дем-дем — ми на колесо підем.

Тут-тут-тут — ми побігли на батут.

Емо-емо-емо — потягом поїдемо.

Рі-рі-рі — він сподобавсь дівчорі.

Ольга Придаток

— Викладіть звукову модель слова *гра*. Скільки приголосних звуків у цьому слові? А скільки голосних? Яких звуків більше?

Закріплення вивченого про звуки.

Діти пригадують, голосні звуки та їх умовне позначення.

2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Гра «Знайди схему».

На дошці ліворуч розміщені малюнки, а праворуч — схеми слів. Школярам потрібно з'єднати малюнки та схеми. Можна використати зображення дерева, сонця, хмаринки.

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми навчимося розрізняти тверді та м'які приголосні звуки.

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з начальним посібником на с. 38–40.

- Виконання завдання 7.

— Що зображено на малюнках? Назвіть ланцюжки звуків у слові *лава*. Назвіть ланцюжки звуків у слові *ліжко*.

- Виконання завдання 8.

— Назвіть перший звук у слові *лава*. Який це звук? Як його вимовляють: твердо чи м'яко? Назвіть перший звук у слові *ліжко*. Який це звук? Як його вимовляють: твердо чи м'яко?

Вимовте звуки [л] — [л'], дивлячись у дзеркальце. Спостерігайте за положенням язика. Вимовляючи [л], кінчик язика притискуємо до верхніх зубів, а вимовляючи [л'] — середню частину спинки язика притискуємо до піднебіння. Звук [л] — твердий, [л'] — м'який. Вимовляйте попарно звуки: [н] — [н'], [с] — [с'], [т] — [т']. Отже, якими можуть бути приголосні звуки?

Умовне позначення звуків.

— В українській мові є тверді та м'які приголосні звуки. Тверді приголосні звуки в моделі слів позначають однією рисою (–). М'які приголосні звуки позначають двома рисками (=).

Розпізнавання м'яких приголосних.

Учитель / учителька називає слова: *літо, діти, місяць, сонце, зорі*. Учні виділяють тільки м'які приголосні.

Утворення складів із м'якими приголосними.

Учитель / учителька називає склади: *лу, со, не, та, дзо, зу, ца*. Учні утворюють відповідно склади: *лю, сьо, не, тя, дьо, зю, ця*.

https://www.youtube.com/watch?v=w0jEwfMiI_U

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 8.

— Розгляньте малюнки. У клітинках біля зображень упишіть позначки перших звуків, як у звукових моделях.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 10.

Звуковий аналіз слів.

— Діти весело проводять вільний час. Дуже люблять відвідувати парк розваг. А хто з вас був у такому парку? Що вам найбільше сподобалося? Роздивіться сторінку навчального посібника та скажіть, які розваги тут зображені.

— Відтворимо звуковий ланцюжок цих слів. (*Ліс, кабіна, Федір, Софія.*)

— Обведіть олівцем улюбленого кольору позначку м'яких приголосних звуків.

— Оцініть свою роботу.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

- Виконання завдання 11.

— Роздивіться малюнки. Назвіть зображені назви птахів. (*Сова, орел, синиця, дятел.*)

— З'єднайте кожен малюнок з відповідною моделлю.

— Оцініть свою роботу.

Гра «Створи — домалюй». Робота в групах.

Діти створюють будь-який атракціон для парку розваг з LEGO-цеглинок. Прикладають його до аркуша паперу й обводять олівцем. Домальовують потрібні деталі. Презентують свою роботу.

— Чому ви створили саме такий атракціон? Що було для вас цікавим, коли виконували завдання?

— Оцініть свою роботу.

Звуковий диктант.

— Діти, сьогодні ми писатимемо диктант. Я називатиму звуки, а ви позначаєте їх рисками чи кружечками: [о], [с], [л'], [н'], [и], [у], [р].

— А тепер подивіться на дошку, чи так ви записали.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Про що ви дізналися на уроці? Як позначають тверді приголосні звуки? А м'які приголосні?

— Побудуйте звукову схему до слів *лось, літо*.

— Оцініть свою роботу.



Урок 28. Письмо правих малих та великих півогалів. Розвиток мовлення (с. 40–41, № 12–16)

Мета. *Навчальна:* учити першокласників писати малі та великі півогали; закріпити вміння орієнтуватися на сітці робочого зошита, правила посадки під час письма, тримання олівця, розташування зошита на парті, виконувати складовий та звуковий аналіз слів, вміння скласти речення за малюнком, працювати самостійно та колективно.

Розвивальна: розвивати вміння аналізувати елементи, увагу, мовлення, дрібну моторику руки.

Виховна: виховувати охайність під час виконання письмових робіт, працелюбність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, палички, лоточок з манкою, картки (аркуші зі звичайних зошитів без друкованої основи) для графічного диктанту.

Інтеграція. Здоров'язбережувальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Любі діти,
ви сьогодні, ніби квіти.
Весело мені всміхніться,
на сусіда подивіться.
Йому усмішку даруйте,
і трудитись не забудьте.

Ольга Придаток

II. Актуалізація опорних знань.

1. Повторення вивченого на уроках читання.

Вправа «Відкритий мікрофон».

— З чого складаються слова? (Зі звуків.) Які є звуки за звучанням? (Голосні та приголосні.) Якими можуть бути приголосні звуки? (Твердими або м'якими.)

Робота над загадками.

Під дротами по дорозі
кожний день невтомно возить
всіх людей у нашій місті.
Без дротів не зрушить з місця.
Не автобус, не трамвай.
Що це? Спробуй відгадай! (Тролейбус)

Восени просторе поле
розріза на скиби голі
металевий сильний кінь.
Влітку трави косить він,
а зимою сніг згортає.
Що за звір? Хто відгадає? (Трактор)

— Як одним словом назвати тролейбус, трактор? (Транспорт.)

— Які ви ще знаєте види транспорту?

Звуковий аналіз слів. Гра «Так чи ні».

— Я стверджую, що:

√ у слові *автобус* два голосні звуки. Так чи ні? (Ні, у цьому слові три голосні звуки.)

√ слова *тролейбус* і *трамвай* починаються однаковим звуком. (Так.)

√ цей звук голосний. (Ні, приголосний.)

√ у слові *велосипед* чотири склади. (Так.)

√ наголошений останній склад. (Так.)

2. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Якими видами транспорту вам доводилося користуватися?

— Назвіть двоколісний транспорт. Який транспорт рухається без коліс? (Водний: човни, катери, кораблі.) А який транспорт має багато коліс? (Великі автомобілі, які мають кілька пар коліс; вагони поїзда...)

- Яку форму мають колеса? (Вони круглі.)
- Сьогодні ми вчитимемося писати нові елементи, схожі на коліщата і колеса.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с.40-41.

- Виконання завдання 12.
 - Назвіть деталі автомобіля. (Капот, вікно, дах, багажник, труба, колесо, фара.)
 - Промовте ланцюжок звуків у кожному слові.
 - Доповніть моделі слів.
- Виконання завдання 13.
 - Обговоріть, які правила дорожнього руху вам відомі.
 - Перегляньте мультфільм про правила дорожнього руху.
- Виконання завдання 14.
 - Читають вірш учитель або учні.

Розвиток мовлення. Олександр Прилуцький «Правила дорожні знати повинен кожний».

[О. Прилуцький, комп'ютерна верстка, 2019. Видавництво «ІнтролігаТОР».](#)

- На майдані біля школи грають борсучки в футбол.
Знають правила дорожні, що м'ячем гуляти не можна
При дорозі, де машини проїжджають щохвилини.
- Яких правил дотримуються борсучки?
На роliках руда Лисичка гасать, як вітер, мала звичку:
то на майдані біля школи, то в парку на велополі,
на прибережному узвозі. Та не каталась на дорозі,
бо знала, що мала дитина потрапить може під машину.
- Які правила знає Лисичка?
І тролейбус, і трамвай обійти не поспішай.
Зачекай одну хвилину, хай зупинку він покине.
А тоді оглянь дорогу, чи не мчить по ній нічого.
І по переходу йди. Знай — не станеться біди! —
радить Борсучок завжди.

- Які поради дає Борсучок?
- Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

Робота з навчальним посібником на с. 41 (продовження).

- Виконання завдання 15.

Письмо правих малих півовалів.

— Правий малий півовал починаємо писати трохи нижче від верхньої рядкової лінії. Ведемо дугоподібну криву вгору праворуч, торкаємося верхньої рядкової лінії, заокруглюємо і ведемо вниз. Трохи не доводячи до нижньої рядкової, заокруглюємо ліворуч, торкаємося нижньої рядкової лінії і заокруглюємо вгору, трохи вище від нижньої рядкової лінії. (Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».)

- Письмо в повітрі.
- Письмо в лоточку з манкою.
- Письмо в навчальному посібнику.
- Оцініть свою роботу.

Пальчикова гімнастика.

- Виконання завдання 15 (продовження).

Письмо правих великих півовалів.

— Правий великий півовал починаємо писати трохи нижче від верхньої міжрядкової лінії. Пишемо дугоподібну криву вгору праворуч, торкаємося верхньої міжрядкової, заокруглюємо і ведемо вниз, перетинаючи верхню рядкову лінію. Трохи не доводячи до нижньої рядкової, заокруглюємо вниз ліворуч, торкаємося нижньої рядкової і заокруглюємо вгору, трохи вище від нижньої рядкової лінії. (Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».)

- Письмо в повітрі.
- Письмо в лоточку з манкою.



Письмо в навчальному посібнику.

— Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Графічний диктант.

Діти розглядають аркуші зошита в косу лінію, порівнюють з навчальним посібником.

— Проведіть зеленим олівцем верхню рядкову лінію; нижню рядкову лінію. Синім олівцем проведіть одну міжрядкову лінію. Червоним — дві контрольні лінії (від одної міжрядкової до наступної). Після цієї лінії замалюйте перший рядок зеленим олівцем.

У наступному рядку учні записують по одному елементу, які називає вчитель / учителька. Якщо забувають, як писати котрийсь із елементів, педагог нагадує, пишучи елемент мокрою ганчіркою на дошці.

√ Коротка пряма похила лінія (*раз*).

√ Довга пряма похила лінія, що починається від верхньої рядкової (*раз*).

√ Довга пряма похила лінія, що починається від міжрядкової (*раз*).

√ Коротка пряма лінія, що заокруглюється знизу праворуч (*раз-і*).

√ Коротка пряма лінія, яка починається із заокруглення вгорі й закінчується заокругленням унизу праворуч (*і-раз-і*).

√ Малий правий півовал (*і-раз і*).

√ Великий півовал (*і-раз-і*).

III. Заключна частина.

— Які елементи ви навчилися сьогодні писати?

Учні позначають на крапельках свій настрій після виконання завдань.



Урок 29. Повторення вивченого. Григорій Фалькович «День змагань» (с. 42, № 1–2)

Мета. *Навчальна:* учити учнів розрізняти тверді та м'які приголосні; під керівництвом учителя / учительки складати звукові моделі; ознайомити з творчістю письменника Григорія Фальковича.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, спостережливість, уміння порівнювати; збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Фішки на позначення звуків, предметні малюнки, схеми слів, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Природнича галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Вправа «Чудовий день».

— У природі всі дні чудові. І тоді, коли усміхається сонечко, і тоді, коли іде дощ, і тоді, коли дме сильний вітер. Сьогодні теж наймовірніша погода.

Чи готові ваші ніжки вас слухати? Потупайте ними.

Чи готові ваші вухка мене слухати? Покажіть, як ви ними слухаєте.

Чи готові ваші пальчики працювати? Поплескайте в долоні.

Чи готові ваші оченята до уроку? Підморгнийте мені.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого.

Робота над загадкою.

Зелененьке в мене плаття,

а живу я між лататтям.

Знають всі мої пісні,

і веселі, й голосні,

Ось які у них слова:

— Кум-кум-кум і ква-ква-ква-а-а! (*Жабка*)

Олександр Прилуцький

Діти складають речення про жабку та будують схему за допомогою LEGO-цеглинок.

Робота над чистомовкою.

Учитель читає чистомовку. Учні повторюють.

Ди-ди-ди, ди-ди-ди — чи боїться жабка води?

Ки-ки-ки, ки-ки-ки — вона боїться качки.

Дя-дя-дя, дя-дя-дя — вона боїться лебедя.

Бра-бра-бра, бра-бра-бра — вона боїться бобра.

Нці-нці-нці, нці-нці-нці — а бобри вегетаріанці.

Ка-ка-ка, ка-ка-ка — не боїться вона метелика.

Ольга Придаток

— Викладіть звукову модель слова *жаба*. Скільки приголосних звуків у цьому слові? Скільки голосних? Яких звуків більше?

— Викладіть звукову модель слова *жабка*. Що змінилося? Скільки голосних звуків у цьому слові? А скільки приголосних? Яких звуків більше?

Вправа «Нарощування речення».

Жабка.

Весела жабка.

Весела жабка квакає.

Весела жабка квакає на кладці.



2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Звукова модель слова».

— Чим харчуються жабки?

Побудова звукової моделі слів.

Мал. комарі

Мал. рачки

Мал. метелики

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми продовжимо розрізняти тверді та м'які приголосні звуки. Прочитаємо твір Григорія Фальковича «День змагань».

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 42.

- Виконання завдання 1.

Вправа «Передбачення» (за заголовком та малюнком).

Комбіноване читання.

Спочатку текст читає учитель / учителька. Після цього запитує:

— Чи справдилися ваші передбачення? Чому ви так вважаєте?

Читання вірша дітьми, які вже вміють читати.

Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота в групах.

Орієнтовні запитання:

Просте: Де відбувалася подія?

Уточнювальне: Я можу помилитися, але, здається, найкращі у стрибках — це жабки?

Пояснювальне: Чому автор назвав свій вірш «День змагань»?

Творче: Якими ви уявляєте жабенят?

Оцінне: Чим корисний крос та плавання?

Практичне: У яких змаганнях брали участь жабенята? А ви, дітки?

— Оцініть свою роботу.

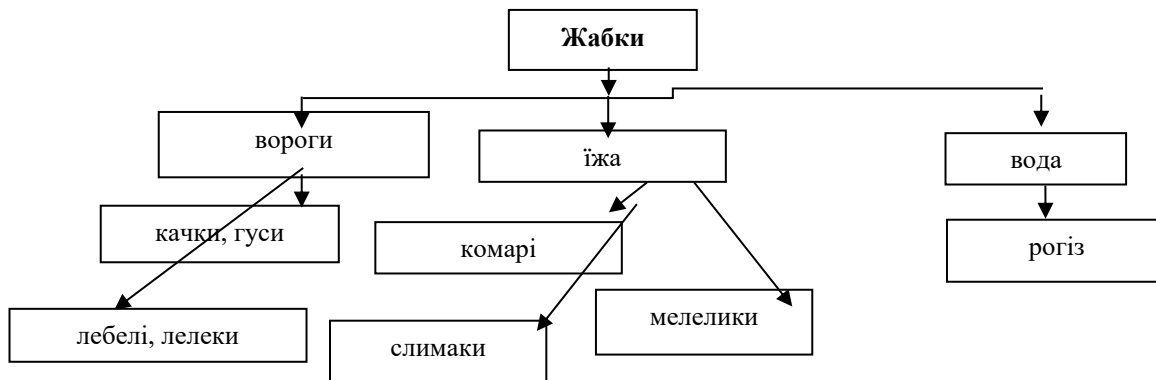
Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 2.

— Розгляньте малюнок. Скільки зображено жабок? Що роблять жабки? Який настрій у жабок? Чому? Промовте ланцюжок звуків у назвах зображених предметів. Назвіть м'які приголосні звуки. Упишіть їх у моделях слів на малюнку.

— Оцініть свою роботу.

Вправа «Кластер»



5. Закріплення вивченого матеріалу.

Слухання віршів Григорія Фальковича.

- <https://www.youtube.com/watch?v=op4IRA6BoHc>

ТВОЯ МЕТА

Своя мета життя — в ката.
Мабуть, не та мета — в кита.
Та й в них, напевне, не така,
як у гиндика чи бика.
А у бика, вважаю я,
мета — інакша, ніж моя.
Вже чималі й твої літа.
Скажи, яка твоя мета?..

Григорій Фалькович

- За матеріалами: Григорій Фалькович "Смик-тиндик", Харків, видавництво "Мікко", 2009. Ілюстрація: Clare Elsom

— Чи є у вас мета? Поділіться.

Робота з LEGO-цеглинками.

— Побудуйте з цеглинок свою мрію. Презентуйте її.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Піраміда позитивних почуттів».

— Побудуймо «Піраміду позитивних почуттів». Учитель / учителька протягує руку долонею вгору, а учні підходять і по черзі кладуть свої долоньки зверху, будуючи піраміду. Кажуть: «Сьогодні на уроці мені найбільше сподобалося...».

— Оцініть свою роботу.



Урок 30. Письмо лівих малих та великих півовалів (с. 43, № 3–6)

Мета. *Навчальна:* учити першокласників писати ліві малі та великі півовали; закріпити вміння орієнтуватися на сітці робочого зошита, правила посадки під час письма, тримання олівця, розташування зошита на парті; виконувати складовий та звуковий аналіз слів, вміння складати речення за малюнком, працювати самостійно та колективно.

Розвивальна: розвивати вміння аналізувати елементи, з яких складається завдання, увагу, мовлення, дрібну моторику руки.

Виховна: виховувати охайність під час виконання письмових робіт, працелюбність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, палички, лоточок з манкою, аркуші зі звичайних зошитів у косу лінію без друкованої основи для графічного диктанту.

Інтеграція. Здоров'язбережувальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу. Емоційне налаштування.

Розпочинаємо урок!

В знаннях ми виростем на крок.

А крок веде нас до вершини.

Пірнуть ми зможемо в глибини

мови нашої, як в океан.

Тому несе він радість нам.

Світлана Ходій

— Як ви гадаєте, чому урок принесе нам радість? (*Ми зможемо дізнатися багато цікавого.*)

— Які ваші очікування від уроку?

II. Актуалізація опорних знань.

1. Повторення вивченого на уроках читання.

Гра «Так — ні».

Слова складаються зі звуків.

Звуки бувають голосні та приголосні.

У слові *окунь* перший звук голосний.

Приголосні звуки позначають кружечками.

Голосні звуки позначають однією рисочкою.

Приголосні звуки бувають твердими або м'якими.

У слові *озеро* останній звук приголосний м'який.

Голосні звуки позначають кружечком.

Приголосні тверді звуки позначають однією рисою.

У слові *океан* останній звук твердий приголосний.

Вправа «Встанови відповідність».

Малюнки обов'язково із підписами

Мал. дині дині		-0-
Мал. діти діти		=0-
Мал. сім сім		-0 =0
Мал. сом сом		=0 -0

Вправа «Магніти».

— Потрібно назвати слова, які закінчуються на приголосний твердий звук.

Мал. Капуста

Мал. жук

Мал. жолудь

Мал. гусак

Мал. сопілка

Мал. слива

Мал. єнот

Мал. черепаха

Мал. халат

2. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Для того, щоб записати названі слова, потрібно навчитися писати ліві малі та великі півовали.

3. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с.43.

- Виконання завдання 3.

Пальчикова гімнастика.

- Виконання завдання 4.

Письмо лівих малих півовалів.

— Лівий малий півовал починаємо писати трохи нижче від верхньої рядкової лінії. Ведемо дугоподібну криву вгору ліворуч, торкаємося верхньої рядкової лінії, заокруглюємо і ведемо вниз. Трохи не доводячи до нижньої рядкової, заокруглюємо праворуч, торкаємося нижньої рядкової лінії і заокруглюємо вгору до середини робочого рядка. Увага! У малому півовалі мають бути чіткі початок і кінець (заокруглення); у його написанні немає похилої прямої короткої лінії. У лівому малому півовалі верхнє заокруглення вужче, ніж нижнє. (Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».)

Письмо в повітрі.

Письмо в лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 4 (продовження).

Письмо лівих великих півовалів.

— Лівий великий півовал починаємо писати трохи нижче від верхньої міжрядкової лінії. Ведемо дугоподібну криву вгору ліворуч, торкаємося верхньої міжрядкової, заокруглюємо і ведемо вниз ліворуч, перетинаючи верхню рядкову лінію. Трохи не доводячи до нижньої рядкової, заокруглюємо вниз праворуч і, торкнувшись нижньої рядкової лінії, ведемо вгору до середини робочого рядка. Увага! У великому півовалі так само, як і в малому, мають бути чіткі початок і кінець (заокруглення); у його написанні немає прямої похилої лінії. У лівому півовалі верхнє заокруглення вужче, ніж нижнє.

(Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».)

Письмо в повітрі.

Письмо в лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

— Оцініть свою роботу.

Пальчикова гімнастика.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Виконання завдання 5 на с.43.

— Наведіть елементи букв. За допомогою стрілочок «поселіть» їх у їхні будиночки.

Робота в лоточку з манкою.

— Зобразіть половинку місяця, цукерку, віконечко, хвилі на морі, доріжку, по якій біжить зайчик.

III. Заключна частина.

— Які елементи ви вчилися сьогодні писати?

Учні позначають на крапельках свій настрій після виконання завдань.



Урок 31. Дзвінки та глухі приголосні звуки (с. 44–46, № 1–5).

Робота з дитячою книжкою

Мета. *Навчальна:* розвивати вміння розрізняти дзвінки та глухі приголосні звуки; вчити будувати звукові моделі слів та добирати слова до поданих моделей.

Розвивальна: розвивати критичне мислення, спостережливість, вміння порівнювати; збагачувати словниковий запас.

Виховна: виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Фішки на позначення звуків, предметні малюнки, схеми слів, LEGO-цеглинки.

Інтеграція. Здоров'язбережувальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу. Вправа «Фантазуємо».

— Заплющте очі. Уявіть, що ви на березі річки. Світить яскраве сонечко. Хвилька лоскоче ваші ніжки. Сонячне тепло розливається по всьому тілу. Ви відчуваєте ласкавий подих вітерцю, свіжість прозорого повітря... Повільно розплющуйте очі. Ви чудово відпочили.

— Приємно відпочивати біля річки чи ставка. Але не завжди там може бути прозора вода і чисті береги. Чистота водойм і берегів залежить від нас із вами. А чому?

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого.

Робота над чистомовкою.

Са-са-са, са-са-са — їсть мед оса.

Ша-ша-ша, ша-ша-ша — у норі живе миша.

Ва-ва-ва, ва-ва-ва — у дуплі сидить сова.

Шка-шка-шка, шка-шка-шка — на столі стоїть чашка.

Ся-ся-ся, ся-ся-ся — ми зловили карася.

Ві-ві-ві, ві-ві-ві — жук сидить на сливі.

Ен-ен-ен, ен-ен-ен — у дворі росте терен.

Власна творчість.

Повторення вивченого про речення.

— Послухайте текст. Визначте, скільки в ньому речень.

Сім'я відпочиває біля річки. Олень спостерігає за рибкою. Марійка милується метеликами. У річці плавають гуси.

— Про що йшлося в тексті? Повторіть перше речення. Скільки слів у ньому? Позначте речення схематично цеглинками.

— Поділіть на склади слово *діти*. Назвіть ланцюжок звуків у цьому слові. Складіть звукову модель слова *річка*.

2. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Гра «Відшукай слово».

Поруч із малюнками учитель / учителька розміщує схеми слів. Учнім потрібно впізнати за схемою слово.

— Назвіть приголосні звуки. Які вони бувають? (*Тверді та м'які.*) Як ви гадаєте, чи все ми знаємо про приголосні звуки?

— Тоді — до вивчення нового матеріалу.

3. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми навчимося розрізняти дзвінки та глухі приголосні звуки, будувати звукові моделі слів та добирати слова до поданих моделей.

4. Вивчення нового матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 44–45.

• Виконання завдання 1. Дослідження мовних явищ.

— Промовте слово *бабка*. Хто це? (*Комаха.*) А тепер пошепки. Що ви почули? (*Панка.*) Це комаха? У чому ж проблема? Виявляється, в українській мові є приголосні звуки, які не можна вимовити пошепки, без голосу. Ці звуки називають *дзвінками*. Послухайте такі звуки: [б], [з], [д], [ж]. А звуки, які вимовляють тільки за допомогою шуму, називаються глухими: [п], [с], [т], [ш]. Їх вимовляють ти-

хо. Щоб визначити, дзвінкий чи глухий звук, потрібно: затулити вухка долоньками; промовити звук. Якщо у вухах «дзвенить», то це дзвінкий приголосний. Якщо «не дзвенить», то це глухий приголосний.

- Виконання завдання 2.

Діти промовляють приголосні звуки в кожному слові. Досліджують, які приголосні звуки: дзвінки чи глухі.

— Оцініть свою роботу.

Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 3.

Опрацювання вірша Наталки Поклад «Ще не накупався!».

Залежно від рівня підготовленості школярів, вірш читає вчитель / учителька або діти.

— Які слова у вірші переносять вас у літо? Про що запитувало сонечко в хлопчика? А чи можна довго перебувати у воді?

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 4.

Бесіда за малюнком.

— Розгляньте малюнок. Кого зображено на малюнку? Що роблять діти? Яку пору року ми бачимо? Пригадайте правила поведінки на воді.

Діти пригадують правила поведінки на воді.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 5.

Діти переглядають відео про правила поведінки на воді.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Дискусійна сітка Елвермана, або «Павутина дискусії».

Стратегія спрямована на організацію дискусії у класі й формування в учнів чіткої позиції щодо обговорення проблем на рівні дібраних ними аргументів.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, вода влітку тепла. Так,...	ЧИ МОЖНА ДОВГО КУПАТИСЬ У РІЧЦІ?	Ні, бо можна захворіти. Ні...

У кожного учня підписаний аркуш з клейкою основою. Діти виходять до дошки та наклеюють їх відповідно до власних переконань. Далі учитель / учителька об'єднує учнів у групи й організовує диспут із цього питання. Учні вільно висловлюються та відстоюють свою думку, спираючись на певні факти; можуть під час диспуту змінити думку й перейти в іншу групу.

— Оцініть свою роботу.

Робота з дитячою книжкою.

Робота з виставкою енциклопедій про тваринний світ.

— Чи подобаються вам енциклопедії на виставці?

— А яку ви взяли б читати першою? Чому?

Повідомити про тематику книжечок на виставці.

Вправа «З чого складається книжка?».

1. Письменник.

— Хто пише книжки? Так, основним творцем книжки є автор, або письменник. Ця головна людина, без якої взагалі не було б книжок. *(На прикладі книжки з виставки учитель / учителька показує учням, де пишуть ім'я та прізвище автора.)*

2. Заголовок.

— Прочитайте назву книжки. Хочеться вам її прочитати? А чому?

Що цікавіша та влучніша назва у книжки, то швидше хочеться її прочитати. На книжці назву пишуть зверху великими, яскравими літерами, які б привернули увагу читачів *(показати кілька назв книжок із виставки)*.

3. Ілюстрації.

— А чи цікавою була б дитяча книжка без малюнків? Коли ви берете до рук книжечку, то обов'язково переглядаєте малюнки. Вони вам допомагають уявити, про що в ній ідеться.

А що ж означає слово *ілюстрація*, ми дізнаємось з довідкового бюро.

Ілюстрація — малюнок, який розкриває і поглиблює зміст тексту.



— Промовте це слово по складах та запам'ятайте його. Воно означає «малюнок».

4. Обкладинка.

— Що таке обкладинка? (Учні відповідають, опираючись на власний досвід та міркування.)

Учитель / учителька корегує відповіді та доповнює, демонструє на прикладі книжок з виставки види обкладинок (м'яку, тверду).

Читання для друга.

Діти або вчитель / учителька читають один з обраних текстів.

Гра «Лото».

Мал. риба - о - о - о - о

Мал. лебідь - о -

Мал. качка - о - о

Мал. черепаха - о | = о =

Мал. рак - о - - о

— Поділіть слова на склади так, як показано червоним кольором.

— Оцініть свою роботу.

III. Заключна частина.

Робота з конструктором LEGO. «Умілі рибалки».

Діти в групах будують з цеглинок вудочку, рибку, яка на неї має впійматися.

Рефлексія.

— Про що ви дізналися на уроці?

— Оцініть свою роботу.

Урок 32. Письмо малих та великих овалів(с. 46–47, № 6–12)

Мета. *Навчальна:* учити першокласників писати малі та великі овали; закріпити вміння орієнтуватися на сітці навчального посібника, правила посадки під час письма, тримання олівця, розташування зошита на парті; виконувати складовий та звуковий аналіз слів, вміння складати речення за малюнком, працювати самостійно та колективно.

Розвивальна: розвивати вміння аналізувати елементи, з яких складається завдання, увагу, мовлення, дрібну моторику руки.

Виховна: виховувати охайність під час виконання письмових робіт, працелюбність.

Засоби навчання. Плакат «Правильно сиди під час письма», кольорові олівці, лоточок з манкою, шнурочок.

Інтеграція. Природнича галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу. *Вправа «Мій настрій».*

Діти жестами показують свій настрій на уроці.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Повторення вивченого.

Робота з навчальним посібником на с. 46.

- Виконання завдання 6.

— З чого складаються слова? (*Зі звуків.*) Які є звуки за звучанням? (*Голосні та приголосні.*) Якими можуть бути приголосні звуки? (*Твердими або м'якими, глухими та дзвінкими.*) Як відрізнити глухий звук від дзвінкого? Промовте ланцюжок звуків у кожному слові. Зафарбуйте позначки приголосних звуків: у синій колір — якщо він дзвінкий, у жовтий — якщо він глухий.

— Яку форму мають зображені предмети? (*Листок — овальну, цибуля — круглу, капуста — круглу, гарбуз — круглу.*) Які ще фрукти та овочі мають овальну форму? (*Кабачок, слива, картопля, яблуко, абрикос...*).

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 7.

— Кого зображено на малюнку? (*Гусей, рибу, рака.*) Запишіть моделі слів.

— Знайдіть на зображених предметах овальну форму. (*Каміння, тулуб гусей, риба, листки латаття.*)

— Оцініть свою роботу.

2. Повідомлення теми і завдань уроку.

— На сьогоднішньому уроці найуважніші та найстаранніші діти навчатимуться писати малі та великі овали.

3. Вивчення нового матеріалу.

Пальчикова гімнастика. Вправи з паличками. Робота в парах.

Учитель / учителька пропонує скласти з паличок транспорт на вибір: човник або літак.

Робота з навчальним посібником на с. 46–47.

- Виконання завдання 8.

Письмо малих овалів.

Діти пригадують, які елементи вчилися писати на попередньому уроці, порівнюють півовали й овали.

— Малий овал починаємо писати трохи нижче від верхньої рядкової лінії. Ведемо дугоподібну криву вгору ліворуч, торкнувшись верхньої рядкової лінії, заокруглюємо вниз ліворуч. Трохи не доводячи до нижньої рядкової лінії, заокруглюємо праворуч і, торкнувшись нижньої рядкової, ведемо дугоподібну лінію вгору до початку написання овалу. (*Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».*)

— Овал пишемо під рахунок і-раз-і.

Письмо в повітрі.

Утворення овалу за допомогою шнурочка.

Письмо в лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

— Оцініть свою роботу.



Фізкультхвилинка.

- Виконання завдання 9.

Письмо великих овалів.

— Великий овал починаємо писати трохи нижче від верхньої міжрядкової лінії. Заокруглюємо лінію вгору ліворуч, торкнувшись верхньої міжрядкової лінії, ведемо дугоподібну лінію вниз ліворуч, перетинаючи верхню рядкову лінію. Трохи не доводячи до нижньої рядкової, заокруглюємо вниз праворуч і, торкнувшись нижньої рядкової лінії, ведемо дугоподібну лінію вгору до початку написання овалу. (*Н. О. Янко «Методика навчання каліграфічного письма в початковій школі».*)

— Овал пишемо під рахунок і-раз-і.

Письмо в повітрі.

Утворення овалу за допомогою шнурочка.

Письмо в лоточку з манкою.

Письмо в навчальному посібнику.

— Оцініть свою роботу.

4. Закріплення вивченого матеріалу.

Робота з навчальним посібником на с. 47.

- Виконання завдання 10.

Діти наводять елементи кожної букви.

— Оцініть свою роботу.

- Виконання завдання 11.

Діти копіюють фігури та наводять.

— Оцініть свою роботу.

Гра «Побудуй хатинку для мешканців річки».

Учитель / учителька прикріплює на дошці малюнки із зображенням бабки, чаплі, карася. Учні називають слова, виділяють у кожному перший звук.

— Які слова містять лише голосні та тверді приголосні звуки? У яких словах є м'які приголосні звуки? Які слова двоскладові? Трискладові?

— Попрацюйте в парі. Побудуйте звукові моделі до відгадок.

III. Заключна частина.

Вправа «Обмін думками».

— Які елементи ви вчилися сьогодні писати?

— Який вид роботи вам найбільше сподобався?

— Що нового ви дізналися сьогодні на уроці?

— Де можна використати одержані знання?

Учні позначають на крапельці свій настрій після виконання завдань.

Навчальне видання

*Кравцова Надія Михайлівна
Придаток Ольга Дмитрівна*

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

1 клас

Розробки уроків

До посібника
Кравцової Н. М., Придаток О. М. «Українська мова. Буквар. 1 клас»

Видавець, виготовлювач і розповсюджувач видавничої продукції
Редакція газети «Підручники і посібники».
46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-21.
Збут: pp.ternopil@ukr.net Редакція: editoria@i.ua
Інтернет-магазин: www.pp-books.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 5143 від 05.07.2016 р.

